

Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis

C 91

Izdevums
latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

64. gadagājums

2021. gada 18. marts

Saturs

II Informācija

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

Eiropas Komisija

2021/C 91/01	Paziņojums par līdzekļiem cīņai pret slepenām norunām publiskajā iepirkumā un par norādījumiem, kā piemērot ar tām saistīto izslēgšanas iemeslu	1
2021/C 91/02	Iebildumu necelšana pret paziņoto koncentrāciju (Lieta M.10148 — FCA/EEPS/JV) ⁽¹⁾	29
2021/C 91/03	Iebildumu necelšana pret paziņoto koncentrāciju (Lieta M.9728 — Altice/OMERS/Allianz/Covage) ⁽¹⁾	30
2021/C 91/04	Iebildumu necelšana pret paziņoto koncentrāciju (Lieta M.9554 — Elanco Animal Health/Bayer Animal Health Division) ⁽¹⁾	31

IV Paziņojumi

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

Eiropas Komisija

2021/C 91/05	Eiropas Centrālās bankas noteiktā procentu likme tās refinansēšanas operācijām: — 0,00 % 2021. gada 1. marts — Euro maiņas kurss	32
--------------	--	----

LV

⁽¹⁾ Dokuments attiecas uz EEZ.

ADMINISTRATĪVAS PROCEDŪRAS

Eiropas Komisija

2021/C 91/06	Uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus un informācija par saistītām darbībām saskaņā ar EIP 2021. gada darba programmu pētniecības un inovācijas pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" (2021.–2027. gads) ietvaros	33
--------------	--	----

Eiropas Personāla atlases birojs

2021/C 91/07	Paziņojums par Atklāto Konkursu	34
--------------	---------------------------------------	----

PROCEDŪRAS, KAS SAISTĪTAS AR KONKURENCES POLITIKAS ĪSTENOŠANU

Eiropas Komisija

2021/C 91/08	Iepriekšējs paziņojums par koncentrāciju (Lieta M.10193 — OTHP/IFM/Enwave Energy Canada) – Lieta, kas pretendē uz vienkāršotu procedūru ⁽¹⁾	35
--------------	--	----

CITI TIESĪBU AKTI

Eiropas Komisija

2021/C 91/09	Standarta grozījuma apstiprināšana ar aizsargātu nosaukumu apzīmēta vīna nozares produkta specifikācijā: paziņojuma publicēšana saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2019/33 17. panta 2. un 3. punktu	37
--------------	---	----

⁽¹⁾ Dokuments attiecas uz EEZ.

II

(Informācija)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

EIROPAS KOMISIJA

Paziņojums par līdzekļiem cīņai pret slepenām norunām publiskajā iepirkumā un par norādījumiem, kā piemērot ar tām saistīto izslēgšanas iemeslu

(2021/C 91/01)

Satura rādītājs*Lappuse*

1. IEVADS	3
1.1. Apskatāmais jautājums	3
1.2. Grūtības apskatāmā jautājuma risināšanā	4
1.3. Līdzšinējie centieni risināt slepeno norunu problēmu	5
2. ES LĪMEŅA INSTRUMENTI CĪŅAI PRET SLEPENĀM NORUNĀM	5
2.1. Politiskā apņemšanās rīkoties	5
2.2. Pamatprincipi, kas attiecas uz šīs apņemšanās izpildi	6
2.3. Šā paziņojuma mērķis	7
3. ATBALSTS DALĪBVALSTĪM UN LĪGUMSLĒDZĒJĀM IESTĀDĒM	7
4. SADARBĪBAS UZLABOŠANA STARP VALSTU CENTRĀLAJĀM IEPIRKUMA UN KONKURENCES IESTĀDĒM	8
5. NORĀDĪJUMI LĪGUMSLĒDZĒJĀM IESTĀDĒM PAR TO, KĀ PIEMĒROT AR SLEPENU NORUNU SAISTĪTU IZSLĒGŠANAS IEMESLU SASKAŅĀ AR DIREKTĪVAS 2014/23/ES 38. PANTA 7. PUNKTA e) APAKŠPUNKTU, DIREKTĪVAS 2014/24/ES 57. PANTA 4. PUNKTA d) APAKŠPUNKTU UN DIREKTĪVAS 2014/25/ES 80. PANTA 1. PUNKTU	10
5.1. Piemērojamās tiesību normas un to līdzšinējā īstenošana	10
5.2. Ar slepeno norunu saistīta izslēgšanas iemesla piemērošanas joma – saskaņotu darbību aptvērums un mijiedarbība ar izslēgšanas iemeslu, kas saistīts ar smagu profesionālās darbības pārkāpumu	12
5.3. Līgumslēdzēju iestāžu kompetence piemērot izslēgšanas iemeslu – plaša rīcības brīvība un tās ierobežojumi	13
5.4. Jēdziens “pietiekami pārliecinošas norādes”: fakti, kurus var atzīt par norādēm; “norādes” pretstatā “pierādījumiem” un kā rīkoties ar pretendentiem, kuriem ir jāizrāda iecietība	14
5.5. Saistītie uzņēmumi, kas piedalās tajā pašā piešķiršanas procedūrā: ekonomikas dalībnieku, par kuriem, iespējams, rodas aizdomas par vienošanos slepenā norunā, tiesības iepirkuma procedūras ietvaros pierādīt savu neatkarību	17

5.6. Kopīgi piedāvājumi un apakšuzņēmuma līgumu slēgšana: rūpīgs un līdzsvarots līgumslēdzējas iestādes veikts novērtējums	18
5.7. Ekonomikas dalībnieku "pašattīrīšanās" pasākumi direktīvas 57. panta 6. punkta nozīmē: ekonomikas dalībnieku tiesības pierādīt savu uzticamību un nepieciešamība līgumslēdzējām iestādēm samērīgi izvērtēt iesniegtos argumentus	19
5.8. Ir svarīgi, lai līgumslēdzējas iestādes informētu konkurences iestādi vai citas iesaistītās centrālās iestādes un/vai meklētu palīdzību no tām	20
5.9. Nosacījumu izvirzīšana ekonomikas dalībnieka izslēgšanai saskaņā ar direktīvas 57. panta 7. punktu	21
PIELIKUMS	23
Līdzekļi un ieteikumi, kā efektīvi vērsties pret slepenām norunām publiskajā iepirkumā	23

1. IEVADS

1.1. Apskatāmais jautājums

Publiskais iepirkums ir viens no uzskatāmākajiem valsts tēriņu veidiem, jo tā mērķis ir nodrošināt būvdarbus, preces vai pakalpojumus, kurus iedzīvotāji izmanto tieši (piem., ielas vai lidostas, slimnīcās izmantojamie materiāli, sabiedriskie autobusu pakalpojumi). Publiskais iepirkums veido ievērojamu daļu no ES dalībvalstu IKP ⁽¹⁾, un tam ir svarīga nozīme, jo tas palīdz nodrošināt ekonomikas izaugsmi un sociālo progresu, kā arī sasniegt valsts galveno mērķi – sniegt iedzīvotājiem kvalitatīvus pakalpojumus. Iedzīvotājiem ir tiesības prasīt, lai valsts nauda tiktu iztērēta visefektīvākajā, pārredzamākajā, atbildīgākajā un godīgākajā veidā un lai viņi varētu izmantot kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus un galu galā arī turpmāk uzticēties valsts iestādēm.

Termins “slepena noruna” (to bieži dēvē arī par “manipulācijām ar piedāvājumiem”) publiskajā iepirkumā apzīmē nelikumīgu vienošanos starp ekonomikas dalībniekiem ar mērķi izkropļot konkurenci līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās. Šāda ekonomikas dalībnieku vienošanās, lai noslēgtu slepenu norunu, var izpausties dažādi, piemēram, kā iepriekš saskaņots piedāvājumu saturs (jo īpaši cena) nolūkā ietekmēt procedūras iznākumu, kā atturēšanās no piedāvājuma iesniegšanas, kā tirgus sadalīšana pēc ģeogrāfiskā principa, atkarībā no līgumslēdzēja iestādes vai iepirkuma priekšmeta vai kā rotācijas shēmas izveidošana attiecībā uz vairākām procedūrām. Visu šo darbību mērķis ir dot iespēju iepriekš izvēlētam pretendents iegūt līguma slēgšanas tiesības, vienlaikus radot iespaidu, ka procedūrā notiek īsta konkurence.

Slepena noruna būtībā grauj priekšrocības, ko rada godīgs, pārredzams, uz konkurenci balstīts un uz ieguldījumiem vērsts iepirkuma tirgus, ierobežojot uzņēmumu piekļuvi šim tirgum un publisko iepircēju izvēli. Iepirkumu tirgū, kuru ietekmē slepenas norunas, likumus ievērojošie ekonomikas dalībnieki parasti tiek atstumti no līdzdalības attiecīgajās piešķiršanas procedūrās vai no ieguldījumiem publiskā sektora projektos. Tas sevišķi kaitē uzņēmumiem, kuri vēlas attīstīt savu darbību vai kuriem tā ir jāattīsta, jo īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Tas vienlīdz kaitē arī uzņēmumiem, kuri spēj un vēlas izstrādāt inovatīvus risinājumus, kas kalpotu publiskā sektora vajadzību apmierināšanai. Jau sen ir konstatēts un atzīts, ka slepenas norunas ir galvenais riska faktors, kas ietekmē valsts tēriņu efektivitāti. Tiek lēsts, ka tāpēc pat par 60 % palielinās publisko iepircēju izmaksas, salīdzinot ar to, ko viņi maksātu normālos tirgus apstākļos ⁽²⁾. Pat viens slepenas norunas gadījums vairāku miljonu eiro piešķiršanas procedūrā Eiropas nodokļu maksātājiem radīs miljonus eiro papildu izmaksas, samazinot publisko izdevumu efektivitāti un pārskatatbildību.

Slepenas norunas ir bieži sastopama parādība publiskā iepirkuma tirgos (arī galvenajās ekonomikas nozarēs, piem., būvniecības, IT vai veselības jomā). Slepenas norunas tiek regulāri identificētas un izmeklētas, un par tām tiek ierosināta apsūdzība (administratīva un daudzos gadījumos arī kriminālvajāšana) visās pasaules daļās, arī ES dalībvalstīs ⁽³⁾. Ārkārtas situācijās, piemēram, Covid-19 pandēmijas laikā, valsts iestādēm ir steidzami un ļoti īsā laikā jāiegādājas liels daudzums preču un pakalpojumu savām veselības aprūpes sistēmām, un tas var saasināt risku, ka tiks noslēgtas slepenas norunas starp dažiem ekonomikas dalībniekiem, kuri var mēģināt izmantot ārkārtas situācijas radītās izdevības un mākslīgi ierobežot konkurenci nolūkā maksimāli palielināt savus ieguvumus uz publisko finanšu rēķina. Slepenu norunu kaitīgā ietekme uz publiskajām finansēm pēc šādām ārkārtējām situācijām var izrādīties vēl lielāka laikā, kad ekonomikas atveseļošana lielā mērā ir atkarīga no pieejamo publisko līdzekļu iespējami labākas izmantošanas un būtisku ieguldījumu veikšanas kritiskajās ekonomikas nozarēs. Pārmerīgu summu nepamatota iztērēšana būvdarbiem, piegādēm un pakalpojumiem nozīmē mazāk valsts līdzekļu valsts pamatdarbības īstenošanai, lielāku budžeta deficītu un asāku nepieciešamību valstīm ņemt aizdevumus, tādējādi apdraudot savu finanšu stabilitāti un graujot savus atveseļošanas centienus. Turklāt uzņēmumu vilcināšanās iesaistīties publiskā sektora projektos tajos tirgos, kurus skar slepenas norunas, grauj centienus piesaistīt privātos ieguldījumus infrastruktūras izveides nolūkā (piem., koncesiju gadījumā, kur ir nepieciešama privātā kapitāla līdzdalība).

Saskaņā ar ES tiesību aktiem ⁽⁴⁾ aspekti, kas attiecas uz slepenām norunām starp ekonomikas dalībniekiem, ir aplūkoti Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 101. pantā, kurā ir skaidri aizliegti nolīgumi vai saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci

⁽¹⁾ Aplēsts, ka vairāk nekā 14 % no ES dalībvalstu kopējā IKP.

⁽²⁾ Piem., <http://documents.banquemoniale.org/curated/fr/975181468151765134/Curbing-fraud-corruption-and-collusion-in-the-roads-sector>. Konkrētajā lietā par iespējamu slepenu norunu, kas tiek izmeklēta ASV un kurā ir iesaistīti vairāki lieli farmācijas uzņēmumi, cita starpā ir izteikti apgalvojumi, ka slepenās norunas shēmā iesaistītie uzņēmumi ir mākslīgi noteikuši vairāku ģenērisko zāļu cenas, pat par 1 000 % pārsniedzot to parasto tirgus cenu.

⁽³⁾ Pamatojoties uz dalībvalstu saņemto informāciju (sk. šā paziņojuma 2.2. punktu).

⁽⁴⁾ Sk. analīzi šā paziņojuma 5.1. punktā.

iekšējā tirgū. Turklāt pēc ES jaunākās paaudzes publiskā iepirkuma direktīvu pieņemšanas 2014. gadā var uzskatīt, ka pietiekami ticamas norādes par slepenu norunu tagad nepārprotami var kalpot par neobligātu iemeslu ekonomikas dalībnieka izslēgšanai no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā ⁽⁵⁾.

1.2. Grūtības apskatāmā jautājuma risināšanā

Slepenas norunas gadījumu atklāšana un novēršana saistībā ar publiskajiem iepirkumiem valstu iestādēm rada īpašas problēmas. Nelikumīgas vienošanās starp ekonomikas dalībniekiem par slepenu norunu jau pēc definīcijas ir slepenas, un vairumā gadījumu tās tiek izplānotas un izpildītas ļoti rūpīgi un sarežģītā veidā. Pieredze liecina, ka daudzos gadījumos (ja ne vairumā gadījumu) slepenā noruna netiek atklāta piešķiršanas procedūras laikā, un kompetentās iestādes parasti to galā atklāj un sauc par to pie atbildības (ja tas vispār notiek) tikai tad, kad pēc līguma pilnīgas izpildes jau ir pagājis ilgs laiks. Dažās ekonomikas nozarēs slepenu norunu ilgtermiņa shēmas var pat kļūt par daļu no uzņēmējdarbības prakses, jo ekonomikas dalībniekiem rodas kārdinājums vai tieksme tām pievienoties, lai "garantētu" piekļuvi tirgum un savu tirgus daļu.

Publiskā iepirkuma tirgiem ir īpašas iezīmes, kas tos padara mazāk aizsargātus pret slepenu norunu gadījumiem salīdzinājumā ar citiem tirgiem. Līgumslēdzējas iestādes parasti izmanto samērā stabilus iepirkuma modeļus, bieži atkārtojot piešķiršanas procedūras un paredzot līdzīgus daudzumus un produktu vai pakalpojumu standarta specifikācijas, neveicot lielas izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējām procedūrām. Šāda pieprasījuma paredzamība atvieglo nelikumīgu tirgus sadali starp ekonomikas dalībniekiem, jo katram no tiem garantē "godīgu" daļu. Turklāt konkrētā tirgus sektorā var būt ļoti maz ekonomikas dalībnieku, kas piesakās uz publiskajiem līgumiem, un bieži vien iemesls ir vai nu tas, ka līgumslēdzēja iestāde atrodas tālu, vai arī tas, ka attiecīgais tirgus ir mazs. Situāciju, kad trūkst pretendentu, var papildus pasliktināt pašu līgumslēdzēju iestāžu izdarītās izvēles vai izmantotā prakse, piemēram, neizvēloties atklātas procedūras vai ieviešot stingras vai pārāk specifiskas prasības attiecībā uz piedāvājumiem, un tas var vēl vairāk ierobežot piešķiršanas procedūrā iesniegto piedāvājumu skaitu. Jo mazāk ir ekonomikas dalībnieku, kuri darbojas iepirkuma tirgū, jo vieglāk ir slepeni vienoties. Visbeidzot, līgumslēdzējām iestādēm var tikt piemērotas arī vairākas tādas prasības atklāt informāciju par piešķiršanas procedūrām, kas pārsniedz ES publisko iepirkumu direktīvās prasīto (piem., atklāt informāciju par to, kurš un par kādu cenu ir iesniedzis piedāvājumu). Tas var atvieglot slepenās norunas dalībniekiem informācijas apmaiņu un uzraudzību pār to, kā visi nelikumīgās vienošanās dalībnieki ievēro šo nelikumīgo vienošanos.

Raksturīgās grūtības, risinot aizdomīgus gadījumus, kas saistīti ar slepenu norunu, pastiprina reālā situācija, ar kādu līgumslēdzējas iestādes bieži saskaras, veicot iepirkuma procedūras. Līgumslēdzējām iestādēm (jo īpaši mazākām) bieži trūkst pienācīgi apmācītu un pieredzējušu darbinieku, kuri konkrētā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā spēj atklāt slepenu norunu. Iepirkumu speciālisti ⁽⁶⁾ parasti galveno uzmanību pievērš tam, lai procedūra atbilstu spēkā esošajam procesuālajam un juridiskajam pamatprasībām un tiktu pabeigta laikā. Pat ja iepirkumu speciālisti atklāj aizdomīgus piedāvājumus, viņi bieži vien pilnībā nepārzina pieejamos reaģēšanas līdzekļus vai iespējamās ieviešanas mehānismus, kā saņemt ekspertu palīdzību no centrālajām iepirkumu vai konkurences iestādēm. Turklāt gadījumos, kad rodas aizdomas par slepenu norunu, iepirkuma speciālistus no izlēmīgas rīcības var atturēt iespējāmība, ka aizkavēsies piešķiršanas procedūra, kas bieži vien ietekmē budžetu un rada administratīvas vai pat politiskas sekas. Šaubas par līgumslēdzējas iestādes spēju vai pat vēlmi izlēmīgi rīkoties slepenas norunas gadījumā var vēl papildus veicināt ekonomikas dalībnieku vienošanos par slepenu norunu.

⁽⁵⁾ Sk. 57. panta 4. punkta d) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.) un 38. panta 7. punkta e) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvā 2014/23/ES par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV L 94, 28.3.2014., 1. lpp.). Direktīvā 2014/24/ES paredzēto izslēgšanas iemeslu var piemērot arī gadījumos, kas minēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV L 94, 28.3.2014., 243. lpp.), saskaņā ar Direktīvas 2014/25/ES 80. panta 1. punktu.

⁽⁶⁾ Šajā paziņojumā termini "iepirkuma speciālisti" vai "iepirkuma amatpersonas" attiecas uz līgumslēdzēju iestāžu vai līgumslēdzēju subjektu personālu, kas lielākā vai mazākā mērā ir iesaistīts publiskā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras izstrādē, uzsākšanā un īstenošanā. Šī definīcija neskar dalībvalstu kompetenci attiecībā uz valsts pārvaldes iestāžu organizāciju, lēmumu pieņemšanas līmeņiem, dažādu departamentu iesaistīšanu vispārējās piešķiršanas procedūrās utt. Šajā nozīmē spēja atklāt un kļūdot aizdomas par slepenu norunu un pienākums nodrošināt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras uzticamību attiecas uz visām procedūrā iesaistītajām personām – no darbinieka, kurš pieņem un atver piedāvājumus, līdz vadītājam, kurš paraksta lēmumu piešķirt līguma slēgšanas tiesības.

Visbeidzot, slepenas norunas gadījumus publiskajos iepirkumos ir vēl grūtāk novērst, ja tie ir apvienoti ar korupciju, piemēram, ja slepeni vienojušies ekonomikas dalībnieki uzpērk personu, kurai ir ietekme piešķiršanas procedūrā, ar mērķi nodrošināt, ka viņu nelikumīgā rīcība netiek atklāta. Kaut arī slepena noruna un korupcija šā paziņojuma nozīmē tiek uzskatītas par atsevišķām problēmām publiskajā iepirkumā, tās var rasties tandēmā un vēl vairāk iedragāt piešķiršanas procedūras uzticamību.

1.3. Līdzšinējie centieni risināt slepeno norunu problēmu

Līdz 2014. gada publiskā iepirkuma direktīvu pieņemšanai jautājums par slepenām norunām publiskajā iepirkumā ES līmenī galvenokārt tika skatīts no konkurences tiesību viedokļa. Tika uzskatīts, ka slepena noruna ir tāda tipiska vienošanās starp diviem vai vairākiem neatkarīgiem tirgus dalībniekiem, kas ierobežo konkurenci un ir aizliegta saskaņā ar LESD 101. pantu.

Gadu gaitā gan Komisija, gan valstu konkurences iestādes (kas pilnvarotas piemērot LESD 101. un 102. pantu) ir izskatījušas vairākas lietas par slepenu norunu publiskajā iepirkumā⁽⁷⁾. Valstu konkurences iestādes lielākajā daļā ES dalībvalstu ir izdevušas īpašus norādījumus cīņai pret slepenām norunām. Norādījumi par sinerģiju starp iepirkuma un konkurences iestādēm ir izstrādāti arī Starptautiskajā konkurences tīklā⁽⁸⁾, kurā piedalās Komisija. Konkurences iestādes ir paaugstinājušas līgumslēdzēju iestāžu izpratni par to, kā veikt preventīvus pasākumus publiskā iepirkuma procedūru plānošanas posmā, kā arī ir apmācījušas iepirkuma speciālistus cīņai pret slepenām norunām. Pēdējos gados par vērtīgu papildu instrumentu slepenu norunu atklāšanā kļūst metodes, ko izmanto elektroniskajās iepirkumu sistēmās saglabāto datu analīzei.

2017. gada novembrī Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF) publicēja rokasgrāmatu "Krāpšana publiskajā iepirkumā – trauksmes signālu un labākās prakses apkopojums"⁽⁹⁾, kas izstrādāta, balstoties uz informāciju, kuru dalībvalstu eksperti snieguši Krāpšanas novēršanas koordinēšanas padomdevējai komitejai (COCOLAF). Minētajā rokasgrāmatā ir ietverta iedaļa par slepenām norunām, kurā sniegts ļoti izsmeljošs un detalizēts brīdinājuma zīmju (trauksmes signālu) saraksts un padomi, kā atklāt slepenu norunu pirmskonkursa un konkursa posmā.

Citas struktūras, jo īpaši ESAO⁽¹⁰⁾ un Pasaules Banka⁽¹¹⁾, arī ir veikušas svarīgu darbu slepenu norunu problēmas risināšanā publiskā iepirkuma jomā.

2. ES LĪMEŅA INSTRUMENTI CĪŅAI PRET SLEPENĀM NORUNĀM

2.1. Politiskā apņemšanās rīkoties

Kā minēts iepriekš, lai sodītu par slepenas norunas īstenošanas praksi un atturētu ekonomikas dalībniekus no slepenas norunas īstenošanas nākotnē, Eiropas un valstu konkurences iestādēm ir uzticētas izmeklēšanas un izpildes pilnvaras. Tomēr vairumā gadījumu konkurences izpilde un sodi tiek piemēroti jau pēc kaitējuma nodarīšanas, t. i., pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas un (pārsvārā) pēc līguma pilnīgas izpildes. Kaut arī slepenas norunas identificēšana šajā vēlākajā posmā izraisa sodu par šādu norunu un attur no līdzīgas prakses nākotnē, tas nekalpo konkrētām mērķim

⁽⁷⁾ Attiecībā uz lietām, ko izmeklējusi Komisija, sk., piem., SPO lietu, kurā iesaistīti būvniecības uzņēmumi Nīderlandē (1992; lietas IV/31.572 un 32.571), iepriekšizolēto cauruļu lietu (1999; lieta IV/35.691/E-4), liftu un eskalatoru lietu (2007; lieta COMP/E-1/38.823) un strāvas kabeļu lietu (2014; lieta AT.39610), kā arī lietas, kas minētas Komisijas Konkurences ģenerāldirektorāta ziņojumā par konkurences ieviešanu farmācijas nozarē, kurš pieņemts 2019. gada 28. janvārī (pieejams vietnē https://ec.europa.eu/competition/sectors/pharmaceuticals/report2019/report_en.pdf).

⁽⁸⁾ Konkrēti, Starptautiskā konkurences tīkla (ICN) izstrādātās Pretkarteļu izpildes rokasgrāmatas nodaļa "Attiecības starp konkurences aģentūrām un publiskā iepirkuma iestādēm".

⁽⁹⁾ Jautājums par slepenām norunām ir analizēts arī OLAF pasūtītajā pētījumā "Korupcijas identificēšana un mazināšana publiskajos iepirkumos ES", kas publicēts 2013. gada jūnijā (pieejams vietnē https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/identifying_reducing_corruption_in_public_procurement_en.pdf).

⁽¹⁰⁾ ESAO Padome 2012. gada 17. jūlijā pieņēma lēmumu cīņai pret manipulācijām ar piedāvājumiem publiskajos iepirkumos (<https://www.oecd.org/competition/oecdrecommendationonfightingbidrigginginpublicprocurement.htm>). Šajā ieteikumā valdības tiek aicinātas censties ieviest tādas publiskā iepirkuma procedūras, kas veicina konkurenci un mazina risku, ka tiks veiktas manipulācijas ar piedāvājumiem. 2009. gadā ESAO Konkurences nodaļa jau bija izstrādājusi ļoti detalizētus norādījumus un kontrolesrakstus cīņai pret manipulācijām ar piedāvājumiem publiskajos iepirkumos. Minētais ESAO ieteikums tika izmantots par pamatu vairāku valstu iestāžu izdotajiem norādījumiem par to, kā risināt problēmu, kas saistīta ar slepenu norunu.

⁽¹¹⁾ Pasaules Banka 2013. gadā izdeva Krāpšanas un korupcijas izpratnes rokasgrāmatu, kas paredzēta valsts ierēdņiem, kuri ir iesaistīti publiskajos iepirkumos, un tajā ir ietverta īpaša iedaļa par slepenu norunu. 2011. gadā šī banka izdeva arī īpašus norādījumus cīņai pret slepenām norunām būvniecības nozarē, kuru tā ir identificējusi kā nozari, kas ir visneaizsargātākā pret slepenām norunām, tāpat kā medicīnas preču piegādes nozare.

attiecībā uz konkursa procedūrām, kuras tiek faktiski ietekmētas, un tā rezultātā līguma slēgšanas tiesības var tikt piešķirtas ekonomikas dalībniekam, kurš ir noslēdzis slepenu norunu, kaitējot sabiedrības interesēm. Lai gan Eiropas un valstu konkurences iestādēm ir galvenā loma cīņā pret slepenas norunas gadījumiem, ir īpaši būtiski novērst slepenas norunas arī posmā, kas ir vissvarīgākais, t. i., pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas. Tādēļ šī problēma ir jārisina arī no publiskā iepirkuma viedokļa, un tas nozīmē pilnvarot iepirkuma amatpersonas, kas vada iepirkuma procedūras, efektīvi novērst un atklāt slepenu rīcību un reaģēt uz to pašas procedūras laikā. Cita starpā ir jāizmanto publiskā iepirkuma direktīvās paredzētie līdzekļi, jo īpaši iespēja izslēgt pretendentu no dalības procedūrā, ja ir pietiekami ticamas norādes, ka viņš ir slepeni vienojies par konkurences faktisku ierobežošanu ⁽¹²⁾.

Komisija 2017. gada paziņojumā “Kā Eiropas interesēs panākt labāku iepirkuma darbību Eiropā” (COM(2017) 572) ⁽¹³⁾ noteica sešas stratēģiskās prioritātes, kurās skaidra un konkrēta rīcība var pārveidot publisko iepirkumu par spēcīgu rīku katras dalībvalsts ekonomiskās politikas instrumentu klāstā un tādējādi radīt ievērojamu labumu iepirkuma rezultātu ziņā. Saskaņā ar stratēģisko prioritāti “Pārredzamības, godprātības un labāku datu vairošana” Komisija paziņoja, ka:

“(..) izstrādās instrumentus un iniciatīvas šīs problēmas risināšanai un informētības palielināšanai, lai mazinātu slepenu norunu risku iepirkuma tirgos. Tas ietvers pasākumus līgumslēdzēju iestāžu tirgus zināšanu uzlabošanai, atbalstu līgumslēdzējām iestādēm iepirkuma procedūru rūpīgā plānošanā un izstrādē un labāku sadarbību un informācijas apmaiņu starp publiskā iepirkuma un konkurences iestādēm. Komisija turklāt sagatavos jauno ES direktīvu piemērošanas vadlīnijas attiecībā uz izslēgšanas iemesliem slepenu norunu gadījumā.”

Papildus šīm īpašajām darbībām minētajā 2017. gada paziņojumā tika iekļauta arī stratēģiskā prioritāte “uzlabot piekļuvi iepirkuma tirgiem”. Tālab:

“(..) Komisija mudina trešās valstis pievienoties PTO Nolīgumam par valsts iepirkumu un brīvās tirdzniecības nolīgumos cenšas iekļaut tālejošas iepirkumu jomas normas.”

Parasti tiek atzīts, ka galvenais līdzeklis konkurences palielināšanai, tirgus koncentrācijas vai oligopolu novēršanai un līdz ar to arī attīrīšanai no slepenas norunas īstenošanas ir Starptautisku iepirkuma tirgu atvēršana un jaunu ekonomikas dalībnieku iekļaušana iepirkuma procedūrās, jo īpaši valstīs ar mazāku iepirkuma tirgu un nozarēs, kur piedāvājums ir ierobežots.

2020. gada 10. martā Komisija apstiprināja savu konkrēto apņemšanos sniegt norādījumus cīņai pret slepenām norunām publiskajā iepirkumā, izdodot paziņojumu “Ilgtermiņa rīcības plāns vienotā tirgus noteikumu labākai īstenošanai un izpildei” (COM(2020) 94 final) ⁽¹⁴⁾.

2.2. Pamatprincipi, kas attiecas uz šīs apņemšanās izpildi

Īstenojot politisko apņemšanos risināt slepeno norunu problēmu, Komisija izstrādā rīkus, kuri galvenokārt ir paredzēti personālam, kas dalībvalstīs īsteno iepirkuma procedūras. Mērķis ir nodrošināt, lai šiem darbiniekiem būtu piemēroti rīki, apmācība un atbalsts, kas ļautu rezultātīvi cīnīties pret slepenām norunām piešķiršanas procedūrā.

Komisijas nolūks nav dublēt līdz šim paveikto darbu, bet gan pievērsties normatīvā vai administratīvā regulējuma aspektiem situācijā, kad tirgū ir skaidrs un arvien pieaugošs pieprasījums pēc norādījumiem un konkrētas darbības.

Komisiju iedvesmo ES dalībvalstīs jau uzkrātā pieredze un ieviestā labā prakse. Komisija 2019. gada februārī izvirzīja 10 jautājumus, uz kuriem 21 dalībvalsts sniedza būtiskas atbildes, tādējādi praktiski iesaistoties šīs problēmas risināšanā. Lai nodrošinātu, ka jebkura veiktā darbība sniedz reālu pievienoto vērtību cīņā pret slepenām norunām un apmierina līgumslēdzēju iestāžu faktiskās vajadzības, Komisija centīsies nepārtraukti iesaistīt valstu iepirkuma un konkurences ekspertus izsludināto rīku izstrādē.

⁽¹²⁾ Sk. analīzi šā paziņojuma 5.1. punktā.

⁽¹³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM:2017:572:FIN>

⁽¹⁴⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0094&from=LV>

2.3. Šā paziņojuma mērķis

Šajā paziņojumā ir sīki aprakstīti iepriekš minētajā 2017. gada paziņojumā norādītie rīki, kurus Komisija plāno izmantot, lai pilnvērtīgi palīdzētu dalībvalstīm un to līgumslēdzējām iestādēm risināt slepeno norunu problēmu publiskajos iepirkumos. Šo rīku mērķis ir:

- **atbalstīt dalībvalstis un līgumslēdzējas iestādes, palielinot to spējas risināt šo problēmu**, jo īpaši iekļaujot metodes, kas paredzētas slepenas norunas novēršanai, atklāšanai un risināšanai, Komisijas pašreizējās profesionalizācijas iniciatīvās attiecībā uz publisko iepirkumu. Minētās metodes ietver tirgus zināšanu uzlabošanu, procedūru pielāgošanu ar mērķi veicināt ekonomikas dalībnieku maksimālu līdzdalību, slepenas norunas riska ierobežošanu un informētības palielināšanu (sk. 3. iedaļu),
- **veicināt valstu centrālo iepirkuma ⁽¹⁵⁾ un konkurences iestāžu sadarbību** nolūkā nodrošināt efektīvu un nepārtrauktu atbalstu līgumslēdzējām iestādēm (sk. 4. iedaļu).

Kā tika paziņots iepriekš, šajā paziņojumā ir iekļauti arī kodolīgi, ērti lietojami un viegli lasāmi **norādījumi līgumslēdzējām iestādēm par to, kā piemērot ar slepenu norunu saistītas izslēgšanas iemeslu**, kas paredzēts publiskā iepirkuma direktīvās. Šie norādījumi ir sniegti 5. iedaļā ar pielikumu, kurā izklāstīts to līdzekļu kopums, kas ļauj labāk atklāt un novērst slepenas norunas un kļūdēt aizdomas par šādām norunām.

3. ATBALSTS DALĪBVALSTĪM UN LĪGUMSLĒDZĒJĀM IESTĀDĒM

Lai risinātu slepeno norunu problēmu pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras pabeigšanas, dalībvalstīm un līgumslēdzējām iestādēm ir kopīgi jācenšas uzlabot administratīvās spējas, kas nepieciešamas, lai garantētu, ka piešķiršanas procedūra notiek pareizi. Lai uzlabotu minētās spējas, dalībvalstis un līgumslēdzējas iestādes varētu apsvērt iespēju īstenot šādus pasākumus:

- **darīt pieejamus resursus** (īpaši cilvēkresursus), kas spēj īstenot piešķiršanas procedūras, arī spēj pareizi un laikus izskatīt gadījumus, kad rodas aizdomas par slepenu norunu,
- **izmantot pieejamos administratīvos stimulus, lai atlidzinātu personālam**, kas veic iepirkuma procedūras un aktīvi atklāj un novērš iespējamus slepenas norunas gadījumus, kā arī informē par tiem,
- **organizēt mācību un izpratnes veicināšanas pasākumus iepirkuma personālam**. Personāla apmācības galvenais mērķis būtu vērst uzmanību uz slepenas norunas kaitīgo ietekmi uz piešķiršanas procedūrām, uzlabot apkalpošanas kultūru visā administrācijā, uzsverot, ka slepenas norunas ir aktīvi jāapkaro, un nodrošināt iepirkuma darbiniekiem praktiskas iemaņas, kas viņiem ļaus šo problēmu risināt praksē. Mācību kursi varētu ietvert veidus, kā uzlabot tirgus zināšanas, izstrādāt un īstenot procedūras tā, lai ierobežotu slepenas norunas risku un mudinātu ekonomikas dalībniekus piedalīties piešķiršanas procedūrās, kā arī izmantot visus pieejamos rīkus un metodes, lai atklātu slepenu norunu piešķiršanas procedūras laikā. Ieteicams arī nodrošināt iepirkuma amatpersonām apmācību par konkurences tiesību pamatprincipiem saistībā ar karteljiem.

ES dalībvalstis apzinās, ka ir svarīgi paaugstināt sava iepirkuma personāla profesionālo līmeni šajā jomā. Lielākā daļa dalībvalstu ir publicējušas norādījumus vai citu informāciju par slepenu norunu novēršanu un atklāšanu. Dažas dalībvalstis ir izstrādājušas (vai pašlaik izstrādā) arī praktiskus rīkus pieejamās informācijas pārbaudei, kas ļautu labāk atklāt aizdomīgus piedāvājumus. Lielākā daļa dalībvalstu organizē līgumslēdzējām iestādēm un iepirkuma speciālistiem paredzētas izpratnes veidošanas kampaņas un mācību sesijas par cīņu pret slepenām norunām.

Lai pievērstu uzmanību šim jautājumam un atbalstītu dalībvalstu veiktos pasākumus, Komisija izstrādā dažādus veidus, kā iekļaut cīņu pret slepenu norunu pašreizējās profesionalizācijas iniciatīvās attiecībā uz publisko iepirkumu (saskaņā ar Komisijas 2017. gada ieteikumu par profesionalizāciju). Tas ietver šādus pasākumus:

- iekļaut profesionālās prasmes, kā novērst un atklāt slepenas norunas, publiskā iepirkuma speciālistiem paredzētajā Eiropas kompetenču sistēmā (*ProcurCompEU*) ⁽¹⁶⁾,

⁽¹⁵⁾ Šajā paziņojumā "centrālās iepirkuma iestādes" ir iestādes, departamenti vai struktūras, kurām valsts līmenī ir uzticēts izstrādāt, īstenot, uzraudzīt un/vai atbalstīt publiskā iepirkuma tiesiskā regulējuma darbību valsts līmenī. Tas neskar dalībvalstu kompetenci attiecībā uz valsts pārvaldes iestāžu organizāciju.

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers/professionalisation-public-buyers/procurcompeu-european-competency-framework-public-procurement-professionals_en

- kopīgot ar visām dalībvalstīm valstu līmenī izstrādāto labāko praksi un rīkus – ar Komisijas ekspertu grupu starpniecību vai izmantojot pieejamos digitālos saziņas līdzekļus,
- veicināt valstu konkurences iestāžu (jo īpaši speciālistu, kuri praksē ir risinājuši slepenas norunas gadījumus) iesaistīšanos izpratnes veicināšanas pasākumos un iepirkuma speciālistu apmācībā, nododot jau pieejamo valstu konkurences iestāžu pieredzi šajā jautājumā (sk. arī 4. iedaļu),
- veicināt mērķtiecīgas darbības, kuras atbalstītu mazākas līgumslēdzējas iestādes dalībvalstīs. Tas varētu ietvert veidus, kā valstu centrālās iepirkuma iestādes var sniegt visaptverošu atbalstu mazākām līgumslēdzējām iestādēm, kad tās īsteno piešķiršanas procedūras, vai kā izstrādāt īpašus mācību moduļus, kas pielāgoti mazāku līgumslēdzēju iestāžu konkrētajām vajadzībām,
- apmainīties ar labo praksi, kā mudināt iepirkuma amatpersonas aktīvi rīkoties, ja rodas aizdomas par slepenu norunu,
- sadarboties ar citām starptautiskām organizācijām (piem., ESAO, PTO, Pasaules Banku un ERAB), lai veidotu starptautisku apkopojumu par zināšanām un pieredzi cīņai pret slepenām norunām, arī par globālo tirgu atvēršanu un procedūru izstrādi un īstenošanu tā, lai pastiprinātu konkurenci, nodrošinot maksimālu ekonomikas dalībnieku līdzdalību.

Saskaņā ar iepriekš minēto 2017. gada paziņojumu īpaša uzmanība tiek pievērsta ekonomikas nozarēm, kas tiek uzskatītas par jutīgām, jo tajās slepenas norunas ir viegli iespējamas (piem., piedāvājuma vai pieprasījuma augstās koncentrācijas dēļ, kad nelielas piešķiršanas procedūras tiek īstenotas zemāk nekā centrālajā vai vietējā līmenī) vai arī tās ir ļoti svarīgas to ekonomiskā lieluma dēļ vai saistībā ar to nozīmību sabiedrībai (piem., būvniecības, veselības aprūpes un IT nozare).

4. SADARBĪBAS UZLABOŠANA STARP VALSTU CENTRĀLAJĀM IEPIRKUMA UN KONKURENCES IESTĀDĒM

Lai pilnvērtīgi cīnītos pret slepenām norunām publiskajā iepirkumā, līgumslēdzējām iestādēm ir nepieciešama visaptveroša pieeja, kurā izmantotas zināšanas un kompetence gan iepirkuma, gan konkurences jomā. Lai izveidotu visaptverošu, stabilu un efektīvu sistēmu, kas atbalsta līgumslēdzējas iestādes šā uzdevuma veikšanā, ir nepieciešama pilnvērtīga sadarbība starp valstu centrālajām iepirkuma un konkurences iestādēm.

Dažās dalībvalstīs šīs iestādes ciešākas sadarbības nosacījumus cīņai pret slepenām norunām ir noteikušas (vai pašlaik nosaka) *ad hoc* nolīgumā. Šādi nolīgumi praksē veicina informācijas, pieredzes un labas prakses apmaiņu ar mērķi apkarot pret konkurenci vērstu rīcību publiskajā iepirkumā. Dažās dalībvalstīs, piemēram, Zviedrijā un Vācijā, konkurences iestādei ir arī uzraudzības funkcija publiskā iepirkuma noteikumu izpildē.

Neatkarīgi no šādas sadarbības veida Komisija stingri atbalsta dalībvalstu centrālo iepirkuma un konkurences iestāžu iniciatīvu apvienot spēkus, lai apkarotu slepenas norunas publiskajā iepirkumā. Tas ļautu dalībvalstīm un to centrālajām iestādēm efektīvāk izstrādāt un īstenot darbības līgumslēdzēju iestāžu atbalstam, piemēram:

- izveidot drošu dienestu (kontaktpunkta vai palīdzības līnijas veidā), kas sniedz atbalstu līgumslēdzējām iestādēm,
- veicināt tādu ES vai valstu līmenī pieejamo rīku izmantošanu, kas fiziskām personām vai uzņēmumiem dod iespēju nākt klajā ar informāciju un ziņot par slepenas norunas gadījumiem, kā arī mudina to darīt, jo īpaši atbalstot trauksmes cēlēju mehānismus vai iecietības programmas ⁽¹⁷⁾,
- izstrādāt praktiskus mehānismus, kas ļautu līgumslēdzējām iestādēm lūgt centrālajām iepirkuma un konkurences iestādēm ekspertu palīdzību katrā procedūras posmā,
- atvieglot iestāžu piekļuvi informācijai, kas tām ir nepieciešama uzdevumu veikšanai, proti, lai tās varētu izskatīt aizdomīgus iespējamas slepenas norunas gadījumus. Dalībvalstis, pamatojoties uz savu tiesisko regulējumu un pienācīgi ievērojot ES ⁽¹⁸⁾ un valstu datu aizsardzības prasības, varētu apsvērt iespēju:
- atļaut savām konkurences iestādēm piekļūt elektroniskajām iepirkuma datubāzēm (piem., pieejamiem valsts līgumu reģistriem) un informācijai par iepirkuma procedūrām, kas attiecas uz lietām, kuras tiek izmeklētas,

⁽¹⁷⁾ Sk. šāda rīka piemēru, ko izstrādājusi Eiropas Komisija: <https://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

⁽¹⁸⁾ Jo īpaši Vispārīgo datu aizsardzības regulu (Regula (ES) 2016/679).

- atļaut pieejamās informācijas apmaiņu starp iepirkuma un konkurences iestādēm, lai tās varētu novērtēt, vai pastāv slepenas norunas pazīmes ekonomikas dalībnieku starpā,
- noteikt līgumslēdzējām iestādēm obligātu pienākumu informēt centrālās iepirkuma un konkurences iestādes par gadījumiem, kad tās ir izslēgušas kādu ekonomikas dalībnieku no pretendentu loka, pamatojoties uz aizdomām par slepenu norunu (sk. arī 5.8. punktu). Tas ļautu centrālajām iestādēm sekot līdzi direktīvās paredzēto izslēgšanas iemeslu izmantošanai valsts līmenī un uzraudzīt šo procesu, kā arī veikt šādos gadījumos nepieciešamos papildu pasākumus (piem., izmeklējot lietas saskaņā ar konkurences noteikumiem vai apsverot kāda ekonomikas dalībnieka izslēgšanu no dalības procedūrās uz noteiktu laiku),
- pienācīgi ievērojot valsts tiesību aktus, kā arī ES ⁽¹⁹⁾ un valstu datu aizsardzības prasības, izveidot valsts mēroga datubāzi par gadījumiem, kad ekonomikas dalībnieki tiek izslēgti slepenas norunas dēļ. Šāda datubāze līgumslēdzējām iestādēm sniegtu ērti pieejamu informāciju par ekonomikas dalībniekiem, kas agrāk bijuši iesaistīti slepenā norunā, tā atvieglojot uzdevumu novērtēt viņu godprātību un uzticamību. Tā arī palīdzētu centrālajām valsts iestādēm uzraudzīt, no vienas puses, to, kā dažādas līgumslēdzējas iestādes rīkojas līdzīgos gadījumos, un, no otras puses, to, kā tiek izpildīti lēmumi par ekonomikas dalībnieku izslēgšanu no dalības piešķiršanas procedūrās,
- ieviest valsts publiskā iepirkuma sistēmā izvēles rīkus, kas paredzēti līgumslēdzējām iestādēm un ar kuriem varētu faktiski atturēt ekonomikas dalībniekus no slepenas norunas. Tie cita starpā varētu būt šādi:
- prasība, lai visi pretendenti kopā ar piedāvājumiem iesniegtu arī atsevišķu deklarāciju par neatkarīgu sava piedāvājuma izstrādi ⁽²⁰⁾, un
- skaidras klauzulas līgumā, kuras paredz līgumslēdzējas iestādes tiesības izbeigt līgumu vai pieprasīt zaudējumu atlīdzību, ja tiek konstatēts, ka darbuizpildītājs ir slēdzis slepenu norunu,
- sadarboties iepirkuma datu analizēšanā, lai vieglāk atklātu slepenas norunas pazīmes piešķiršanas procedūrās. Šajā nolūkā dalībvalstis tiek mudinātas valstu līmenī ieviest vienkāršas un viegli izmantojamas metodes, ar kurām vākt un analizēt lielu datu apjomus, kas pieejami elektroniskajās iepirkuma datubāzēs (iespējams, izmantojot algoritmus, mākslīgā intelekta algoritmus vai mašīnmācīšanos),
- kopīgi organizēt iepirkuma un konkurences speciālistiem paredzētas mācību sesijas par publisko iepirkumu un konkurenci, kurās katra no šīm profesionālajām kopienām iepazītos ar darba pamatprincipiem un praksi, ko piemēro otrā kopienā,
- izveidot sistēmu, kas ļautu periodiski kopīgi pārskatīt atlasītās piešķiršanas procedūras ar mērķi identificēt slepenas norunas gadījumus un uzraudzīt iepirkumu jutīgās nozarēs,
- organizēt izpratnes veicināšanas kampaņas uzņēmējiem, kuri aktīvi iesaistās publiskajos iepirkumos, pievēršot uzmanību spēkā esošajām juridiskajām prasībām attiecībā uz dalību publiskā iepirkuma procedūrās, slepenas norunas iespējamajām sekām, kā arī ieguvumiem, ko godīga konkurence publisko iepirkumu tirgū rada gan publiskajiem iepircējiem, gan uzņēmumiem.

Komisija apsvērs iespējas, kā atbalstīt dalībvalstu centienus valsts līmenī ieviest nepieciešamo sinerģiju starp centrālajām iepirkuma un konkurences iestādēm (jo īpaši – iedarbīgus un praktiskus mehānismus pastāvīgai sadarbībai, informācijas apmaiņai un palīdzībai), piemēram:

- izmantot diskusijas Komisijas ekspertu grupās, lai iepazīstinātu ar labo praksi attiecībā uz valsts atbalsta mehānismiem iepirkuma amatpersonām un veidiem, kā valstī var sadarboties centrālās iepirkuma un konkurences iestādes. Ideālā gadījumā tās būs to dalībvalstu prezentācijas, kurās ir ieviesti šādi mehānismi. Iedvesmas avots šajā jomā varētu būt Starptautiskā konkurences tīkla sagatavotie norādījumi (sk. 1.3. punktu),

⁽¹⁹⁾ Sk. 18. zemsvītras piezīmi.

⁽²⁰⁾ Ekonomikas dalībniekiem, iesniedzot Eiropas vienoto iepirkuma procedūras dokumentu (ESPD), jau ir jādeklarē, vai viņi ir noslēguši kādu slepenu norunu. Komisija nākotnē var apsvērt iespēju papildināt šo noteikumu, pieprasot deklarāciju, kas apliecina, ka pretendents savu piedāvājumu ir izstrādājis neatkarīgi. ESAO ir izstrādājusi šādas deklarācijas paraugu: <https://www.oecd.org/governance/procurement/toolbox/search/certificate-independent-bid-determination.pdf>.

- organizēt pirmo kopīgo sanākumi vai semināru publiskā iepirkuma speciālistu un konkurences ekspertu profesionālajām kopienām. Komisija varētu arī apsvērt iespēju izveidot forumu ES līmenī, ja tas tiktu atzīts par lietderīgu, lai veicinātu pārrobežu sadarbību un informācijas, pieredzes un zināšanu apmaiņu šajā jomā. Šādu forumu varētu izmantot, lai apspriestos un apmainītos ar pieredzi par tādiem jautājumiem kā kopīga prakse ES līmenī attiecībā uz datu vākšanu un slepenas norunas pazīmju analīzi visā ES, “pašattīrīšanās” iespējas izmantošana, kā paredzēts ES tiesību aktos (sk. 5.7. punktu), vai tas, kā Direktīva 2014/104/ES ⁽²¹⁾ darbojas attiecībā uz zaudējumiem, kas radušies slepenas norunas dēļ.

Turklāt Komisija apsvērs iespējamus veidus, kā ar mērķi sekmēt informācijas apmaiņu visā ES par ekonomikas dalībniekiem, kuri ir izslēgti no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās, pamatojoties uz to, ka tika slēguši slepenu norunu, ES līmenī veicināt sadarbību un informācijas apmaiņu starp valstu centrālajām iepirkuma un konkurences iestādēm saskaņā ar ES ⁽²²⁾ un valstu datu aizsardzības tiesību aktiem. Iedvesmu varētu gūt no esošajiem mehānismiem, piemēram, no Iekšējā tirgus informācijas sistēmas ⁽²³⁾, Eiropas Konkurences tīkla centrālās informācijas sistēmas (Eiropas Konkurences tīkla sistēma) vai informācijas apmaiņas mehānisma, kas izstrādāts saskaņā ar Komisijas brīvprātīgo *ex ante* mehānismu lieliem infrastruktūras projektiem ⁽²⁴⁾.

5. NORĀDĪJUMI LĪGUMSLĒDZĒJĀM IESTĀDĒM PAR TO, KĀ PIEMĒROT AR SLEPENU NORUNU SAISTĪTU IZSLĒGŠANAS IEMESLU SASKAŅĀ AR DIREKTĪVAS 2014/23/ES 38. PANTA 7. PUNKTA e) APAKŠPUNKTU, DIREKTĪVAS 2014/24/ES 57. PANTA 4. PUNKTA d) APAKŠPUNKTU UN DIREKTĪVAS 2014/25/ES 80. PANTA 1. PUNKTU

Šajā paziņojuma iedaļā ir izklāstīti Komisijas juridiski nesaistošie uzskati par to, kā piemērot ar slepenu norunu saistītu izslēgšanas iemeslu, kas paredzēts Direktīvas 2014/23/ES 38. panta 7. punkta e) apakšpunktā, Direktīvas 2014/24/ES 57. panta 4. punkta d) apakšpunktā un Direktīvas 2014/25/ES 80. panta 1. punktā. Tajā uzmanība pievērsta konkrētiem jautājumiem, ar kuriem dalībvalstis sastopas minēto direktīvu īstenošanā un iepirkuma amatpersonas saskaras piešķiršanas procedūrās saņemto piedāvājumu novērtēšanā. Šie uzskati neskar dalībvalstu kompetenci direktīvu transponēšanā un piemērošanā un nerada jaunus noteikumus vai pienākumus. Juridiski saistoši interpretēt šajā paziņojumā minētos ES tiesību aktu noteikumus ir kompetenta tikai Eiropas Savienības Tiesa (turpmāk tekstā “Tiesa”).

Lai šie norādījumi būtu pilnīgi un izmantojami, šā paziņojuma pielikumā ir iekļauti arī vienkārši un kodolīgi padomi, kas galvenokārt paredzēti iepirkuma amatpersonām, kuras sagatavo un īsteno līgumslēdzēju iestāžu piešķiršanas procedūras. Tajos ir identificēti vairāki līdzekļi un tā sauktās brīdinājuma zīmes, kuras, pēc Komisijas domām, iepirkuma amatpersonām ir visvieglāk izmantot visā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, lai novērstu, atklātu un risinātu slepenas norunas gadījumus. Šie padomi atspoguļo vērtīgu darbu, ko iepriekšējos gados veikušas tādas organizācijas un dienesti kā, piemēram, ESAO, OLAF vai valstu konkurences iestādes, kuras iepirkuma amatpersonām ir sniegušas visaptverošus un viegli pieejamus norādījumus un labo praksi cīņai pret slepenām norunām.

5.1. Piemērojamās tiesību normas un to līdzšinējā īstenošana

ES tiesību aktos slepenas norunas starp ekonomikas dalībniekiem ir aizliegtas saskaņā ar LESD 101. pantu ⁽²⁵⁾, kurā paredzēts, ka:

“1. Turpmāk norādītais ir aizliegts kā nesaderīgs ar iekšējo tirgu: visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū (...).”

Ja slepena noruna (potenciāli) neiespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm, par to joprojām var saukt pie atbildības saskaņā ar valsts konkurences noteikumiem.

⁽²¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/104/ES (2014. gada 26. novembris) par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem.

⁽²²⁾ Sk. 18. zemsvītras piezīmi.

⁽²³⁾ Sk. Direktīvas 2014/24/ES 128. apsvērumu.

⁽²⁴⁾ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/pp-large-projects/>

⁽²⁵⁾ Komisija 2020. gada 8. aprīlī pieņēma paziņojumu “Pagaidu regulējums pretmonopola jautājumu novērtēšanai saistībā ar uzņēmumu sadarbību, reaģējot uz steidzamām situācijām, kuras izraisījis pašreizējais Covid-19 uzliesmojums” (C(2020) 3200 final). Tas attiecas uz ekonomikas dalībnieku iespējamo sadarbības veidu novērtēšanu no konkurences tiesību viedokļa, lai Covid-19 uzliesmojuma laikā nodrošinātu būtisku deficīta produktu un pakalpojumu piegādi un pietiekamu izplatīšanu.

Pirms stājās spēkā 2014. gada jaunākās paaudzes publiskā iepirkuma direktīvas, pretendents, kas slēdza slepenas norunas, varēja izslēgt no dalības iepirkuma procedūrās, pamatojoties uz Direktīvas 2004/18/EK 45. panta 2. punktu, ja viņi ar galīgu tiesas spriedumu bija notiesāti par pārkāpumu, kas saistīts ar viņu profesionālo darbību (45. panta 2. punkta c) apakšpunkts), vai ja viņi bija atzīti par vainīgiem smagā profesionālās darbības pārkāpumā, kas pierādīts jebkurā veidā, kādā līgumslēdzējas iestādes varēja to pierādīt (45. panta 2. punkta d) apakšpunkts) ⁽²⁶⁾. Piemērojot šo otro izvēles izslēgšanas iemeslu, līgumslēdzējas iestādes par šādas izslēgšanas iemeslu varēja norādīt konkurences noteikumu pārkāpumus, piemēram, slepenu norunu, ja bija izpildīti minētajā pantā paredzētie nosacījumi ⁽²⁷⁾.

Ar 2014. gada publiskā iepirkuma direktīvām tika izdarīti grozījumi izslēgšanas noteikumos, ieviešot jaunus obligātus un izvēles izslēgšanas iemeslus, paredzot iespēju ekonomikas dalībniekiem izmantot "pašattīrīšanās" pasākumus un nosakot maksimālo izslēgšanas ilgumu. Tajās pirmo reizi nepārprotami tika noteikts, ka slepena noruna ir izvēles iemesls, ar kuru ekonomikas dalībniekus var izslēgt no dalības piešķiršanas procedūrās. Konkrētāk, Direktīvas 2014/24/ES (turpmāk tekstā "direktīva") 57. panta 4. punkta d) apakšpunktā ir paredzēts, ka līgumslēdzēja iestāde var izslēgt vai dalībvalsts var pieprasīt izslēgt ekonomikas dalībnieku no dalības iepirkuma procedūrā,

"d) ja līgumslēdzējas iestādes rīcībā ir pietiekami pārliecinošas norādes, lai secinātu, ka ekonomikas dalībnieks ir ar citiem ekonomikas dalībniekiem noslēdzis tādas vienošanās, kuru mērķis ir izkropļot konkurenci".

Šis izvēles izslēgšanas iemesls ir norādīts arī Direktīvas 2014/23/ES par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu 38. panta 7. punkta e) apakšpunktā, un to var piemērot iepirkumiem, uz kuriem attiecas Direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, pamatojoties uz tās 80. panta 1. punktu ⁽²⁸⁾.

Ar direktīvas 57. panta 6. punktu tiek ieviestas ekonomikas dalībnieka tiesības izmantot tā sauktos "pašattīrīšanās" pasākumus (tie sīkāk analizēti 5.7. punktā), paredzot, ka:

"Ikviena ekonomikas dalībnieka, kas nonācis kādā no 1. un 4. punktā minētajām situācijām, var iesniegt pierādījumus, ka šā ekonomikas dalībnieka veiktie pasākumi ir pietiekami, lai pierādītu savu uzticamību, neraugoties uz to, ka pastāv atbilstīgs izslēgšanas iemesls. Ja šādus pierādījumus uzskata par pietiekamiem, attiecīgo ekonomikas dalībnieku neizslēdz no iepirkuma procedūras.

Šajā nolūkā ekonomikas dalībnieks pierāda, ka viņš ir samaksājis vai apņēmis samaksāt kompensāciju attiecībā uz jebkādu kaitējumu, ko radījis noziedzīgais nodarījums vai pārkāpums, ir pilnībā izskaidrojis attiecīgos faktus un apstākļus, aktīvi sadarbojoties ar izmeklēšanas iestādēm, un ir veicis konkrētus un atbilstīgus tehniskus, organizatoriskus un ar personālu saistītus pasākumus, lai novērstu jaunus noziedzīgos nodarījumus vai pārkāpumus.

Ekonomikas dalībnieku veiktie pasākumi tiek izvērtēti, ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma vai pārkāpuma smagumu un konkrētos apstākļus. Ja tiek uzskatīts, ka šie pasākumi ir nepietiekami, ekonomikas dalībnieks saņem paziņojumu par minētā lēmuma iemesliem.

Ekonomikas dalībniekam, kas ar galīgu spriedumu izslēgts no dalības iepirkuma vai koncesijas piešķiršanas procedūrās, izslēgšanas laikposmā, kas izriet no šāda sprieduma, nav tiesību izmantot šajā punktā paredzēto iespēju dalībvalstīs, kurās šis spriedums ir spēkā."

Visbeidzot, direktīvas 57. panta 7. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis .. nosaka šā panta īstenošanas nosacījumus. Tās jo īpaši nosaka maksimālo izslēgšanas laikposmu, ja ekonomikas dalībnieks neveic 6. punktā norādītos pasākumus, lai pierādītu savu uzticamību. Ja izslēgšanas laikposms nav noteikts ar galīgu spriedumu, tas nepārsniedz piecus gadus no dienas, kad notikusi notiesāšana ar galīgu spriedumu 1. punktā minētajos gadījumos, un trīs gadus no attiecīgā notikuma dienas 4. punktā minētajos gadījumos."

⁽²⁶⁾ Šis izslēgšanas iemesls bija piemērojams arī saskaņā ar Direktīvu 2004/17/EK atbilstīgi tās 54. panta 4. punktam.

⁽²⁷⁾ Sk. Tiesas 2019. gada 4. jūnija rīkojumu par *Consortio Nazionale Servizi (CNS)*, C-425/18, 18. un 33. punkts.

⁽²⁸⁾ Atsauces šā paziņojuma 5. iedaļā tikai uz Direktīvu 2014/24/ES vai tās noteikumiem ir jāsaprot arī kā atsauces uz attiecīgajiem noteikumiem Direktīvās 2014/23/ES un 2014/25/ES.

Dalībvalstis ir ziņojušas par vairākiem gadījumiem, kad līgumslēdzējas iestādes konsultējas ar valsts konkurences iestādi par to, kā rīkoties ar aizdomīgiem piedāvājumiem. Dažās dalībvalstīs līgumslēdzējas iestādes pašlaik ir nolēmušas izslēgt ekonomikas dalībniekus, ja rodas aizdomas par slepenu norunu. Tomēr informācija par šādu izslēgšanu nav pārliecinoša, jo lielākajā daļā dalībvalstu līgumslēdzējām iestādēm nav jāpaziņo par šādiem lēmumiem valsts centrālajām iepirkuma vai konkurences iestādēm.

Vairākās dalībvalstīs lietas par izslēgšanas iemesla piemērošanu ir nonākušas arī valsts tiesās.

Direktīvās nav īpaši aplūkota ietekme, kādu rada līgumslēdzējas iestādes lēmuma par ekonomikas dalībnieka izslēgšanu iespējamā veiksmīgā apstrīdēšana tiesā vai valsts konkurences iestādes pretējs lēmums par šo jautājumu pēc tam, kad ir pieņemts lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Šādas ietekmes novērtēšana tiek atstāta dalībvalstu ziņā.

5.2. Ar slepenu norunu saistīta izslēgšanas iemesla piemērošanas joma – saskaņotu darbību aptvērums un mijiedarbība ar izslēgšanas iemeslu, kas saistīts ar smagu profesionālās darbības pārkāpumu

Iespēja izslēgt ekonomikas dalībnieku, rodoties aizdomām par slepenu norunu, direktīvā nav interpretēta kā sods par tā rīcību pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras vai tās laikā. Drīzāk tas ir līdzeklis, ar kuru piešķiršanas procedūrā nodrošināt vienlīdzīgas attieksmes un konkurences principu ievērošanu, kā arī garantēt nākamā darbuzņēmēja godprātību, uzticamību un piemērotību līguma izpildei ⁽²⁹⁾.

Attiecībā uz rīcības veidu, kuram piemēro izslēgšanas iemeslu, atšķirības starp direktīvas 57. panta 4. punkta d) apakšpunkta un LESD 101. panta noteikumu formulējumiem ir radījušas šaubas par to, kura nelikumīgā prakse līgumslēdzējai iestādei ir jāņem vērā šā izslēgšanas iemesla piemērošanai.

Proti, direktīvas 57. panta 4. punkta d) apakšpunkts attiecas tikai uz vienošanos ar "citiem ekonomikas dalībniekiem", kuras "mērķis ir izkropļot konkurenci", savukārt LESD 101. panta priekšmets ir "visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū". Interpretējot direktīvu atbilstoši Līgumam, dalībvalstīm, transponējot minēto direktīvu valsts tiesību aktos, vajadzētu būt iespējai uzskatīt, ka ne tikai vienošanās, bet arī saskaņotas darbības publiskajā iepirkumā ar mērķi izkropļot konkurenci var izraisīt šā izslēgšanas iemesla piemērošanu. Dalībvalstis varētu atzīt arī šos citus konkurences noteikumu pārkāpumu veidus par smagu profesionālās darbības pārkāpuma gadījumiem, pamatojot iespējamo ekonomikas dalībnieka izslēgšanu saskaņā ar direktīvas 57. panta 4. punkta c) apakšpunktu ⁽³⁰⁾.

Daži jautājumi var rasties arī par atšķirību starp izslēgšanas iemeslu slepenas norunas dēļ, kā noteikts 57. panta 4. punkta d) apakšpunktā, un izslēgšanas iemeslu smaga profesionālās darbības pārkāpuma dēļ, kā noteikts 57. panta 4. punkta c) apakšpunktā. Kā minēts iepriekš, līdz brīdim, kad stājās spēkā 2014. gada direktīvas, otrais noteikums bija pamats tam, lai ekonomikas dalībnieku izslēgtu no dalības piešķiršanas procedūrā konkurences noteikumu pārkāpumu gadījumos ⁽³¹⁾. Abus izslēgšanas iemeslus joprojām varētu izmantot tam pašam mērķim (iespēja, kas apstiprināta direktīvas 101. apsvērumā, kurā konkurences noteikumu pārkāpums skaidri tiek kvalificēts kā smaga profesionālās darbības pārkāpuma gadījums), un tie abi līgumslēdzējām iestādēm ir fakultatīvi, turklāt tiem ir pilnīgi vienādas sekas, proti, pretendenta izslēgšana no dalības procedūrā. Ar slepenu norunu saistīta iemesla pievienošana 57. panta 4. punkta d) apakšpunktā bija paredzēta kā konkrētāks instruments, kas paplašina līgumslēdzējām iestādēm pieejamās iespējas, kā risināt slepenas norunas situācijas. Galvenā atšķirība starp šiem abiem noteikumiem ir noteiktības pakāpe, kāda nepieciešama līgumslēdzējai iestādei, lai izslēgtu pretendentu no dalības procedūrā. Lai piemērotu 57. panta 4. punkta c) apakšpunktu, līgumslēdzējai iestādei "ar atbilstošiem līdzekļiem" ir jāpierāda, ka "ekonomikas dalībnieks ir vainīgs kādā ar profesionālo darbību saistītā smagā pārkāpumā". Turpretī saskaņā ar 57. panta 4. punkta d) apakšpunktu līgumslēdzējai iestādei ir jāapsvērt iespēju izslēgt pretendentu, pat ja tās "rīcībā ir pietiekami pārliecinošas norādes, lai secinātu, ka ekonomikas dalībnieks ir ar citiem ekonomikas dalībniekiem noslēdzis tādas vienošanās, kuru mērķis ir izkropļot konkurenci". Līgumslēdzējai iestādei katrā gadījumā atsevišķi ir jāizlemj, kuru no abiem iemesliem varētu uzskatīt par piemērojamu, izprotot, ka nekas direktīvā neliedz līgumslēdzējai iestādei izslēgt pretendentu no dalības procedūrā, pamatojoties uz vairākiem izslēgšanas iemesliem.

⁽²⁹⁾ Sk. direktīvas 101. apsvērumu.

⁽³⁰⁾ Kā apstiprināts direktīvas 101. apsvērumā.

⁽³¹⁾ Sk. iepriekš minēto Tiesas rīkojumu CNS lietā, 18. un 33. punkts.

5.3. Līgumslēdzēju iestāžu kompetence piemērot izslēgšanas iemeslu – plaša rīcības brīvība un tās ierobežojumi

Ar direktīvas 57. panta 4. punktu līgumslēdzējām iestādēm tiek piešķirta plaša rīcības brīvība attiecībā uz to, vai pretendentu izslēgt no dalības procedūrā, ja ir pietiekami pārliecinošas norādes par slepenu norunu.

Direktīvas 57. panta 4. punkta d) apakšpunktā netiek sīkāk precizēts vai norādīts, kas tieši varētu būt kvalificējams par norādi vai kādā veidā šādu norādi varētu atzīt par pietiekami pārliecinošu, lai pretendentu izslēgtu. Šķiet, ka ES likumdevēja nodoms bija ļaut līgumslēdzējām iestādēm katrā atsevišķā gadījumā pašām novērtēt, vai ir izpildīti pretendenta izslēgšanas nosacījumi uz šā iemesla pamata, un neuzspiest pārāk detalizētas prasības⁽³²⁾. Šā izslēgšanas iemesla neobligātais raksturs nozīmē to, ka līgumslēdzējām iestādēm piešķiršanas procedūrā ir atļauts saglabāt pretendenta dalību, pat ja tām ir pietiekami pārliecinošas norādes par slepenu norunu (ja vien valsts tiesību aktos līgumslēdzējām iestādēm netiek pieprasīts izslēgt šādu pretendentu – sk. tālāk).

Tiesa ir konsekventi apstiprinājusi, ka saskaņā ar direktīvas 57. panta 4. punktu līgumslēdzējas iestādes (un nevis kādas citas valsts iestādes vai struktūras) pienākums ir neatkarīgi novērtēt, vai ekonomikas dalībnieks ir jāizslēdz no dalības konkrētajā piešķiršanas procedūrā⁽³³⁾. Kā Tiesa ļoti mērķtiecīgi norādīja, “jebkurai līgumslēdzējai iestādei pieejamā iespēja izslēgt pretendentu no iepirkuma procedūras ir īpaši paredzēta, lai tā varētu novērtēt katra pretendenta godprātību un uzticamību”, jo īpaši ar mērķi nodrošināt “veiksmīgā pretendenta uzticamību, kas ir pamatā līgumslēdzējas iestādes uzticībai”⁽³⁴⁾.

Līgumslēdzējām iestādēm ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz pretendenta izslēgšanu, rodoties aizdomām par slepenu norunu. Tomēr direktīvā ir noteikti vairāki ierobežojumi.

Pirmkārt, transponējot direktīvu valsts tiesību aktos, dalībvalstīm ir atļauts uzlikt par pienākumu līgumslēdzējām iestādēm piemērot izvēles izslēgšanas iemeslus, kas paredzēti direktīvas 57. panta 4. punktā, un izslēgt pretendentu no dalības piešķiršanas procedūrā saskaņā ar 57. panta 4. punkta d) apakšpunktu, ja ir pietiekami pārliecinošas norādes par slepenu norunu⁽³⁵⁾.

Turklāt saskaņā ar direktīvas 57. panta 7. punktu dalībvalstīm ir tiesības saskaņā ar ES tiesību aktiem precizēt šā panta īstenošanas nosacījumus, īpaši tādēļ, lai nodrošinātu, ka līgumslēdzējas iestādes šajā jautājumā piemēro konsekventu pieeju valsts līmenī. Direktīvas 102. apsvērumā tiek atzīta dalībvalstu iespēja izvirzīt šādus nosacījumus konkrētos gadījumos, kad tiek vērtēti pretendenta piedāvātie “pašattīrīšanās” pasākumi. Tomēr neviens šāds nosacījums nedrīkst pārveidot, izmainīt, paplašināt vai ierobežot minētā panta 4. punktā noteikto izslēgšanas iemeslu apjomu vai pamatojumu, ierobežot līgumslēdzēju iestāžu rīcības brīvību vai skart vai aizkavēt to lēmumus. Šādu nosacījumu mērķis ir valsts līmenī izvirzīt noteikumus, saskaņā ar kuriem līgumslēdzējas iestādes īstenotu savas pilnvaras, kas paredzētas direktīvā⁽³⁶⁾.

Otrkārt, saskaņā ar direktīvas 57. panta 6. punktu pretendents var pierādīt uzticamību, iesniedzot līgumslēdzējai iestādei minētajā punktā norādītos pierādījumus, ka tas ir veicis pietiekamus atbilstības pasākumus, lai novērstu sava pārkāpuma negatīvo ietekmi (jeb “pašattīrīšanās” pasākumus). Direktīvas 102. apsvērumā ir teikts:

“Ja šādi pasākumi nodrošina pietiekamas garantijas, attiecīgais ekonomikas dalībnieks vairs nebūtu jāizslēdz tikai minēto iemeslu dēļ.”

Līgumslēdzējai iestādei ir jāpārbauda šie pierādījumi, ņemot vērā pārkāpuma smagumu vai īpašos apstākļus, un ir jāsniedz pamatojums, ja tā nolemj, ka pierādījumi nav pietiekami, lai pretendents varētu turpināt piedalīties procedūrā.

⁽³²⁾ Sk. Tiesas 2018. gada 24. oktobra spriedumu lietā C-124/17 *Vossloh Laeis GmbH*, 23. punkts, 2019. gada 19. jūnija spriedumu lietā C-41/18 *Meca srl.*, 28. un 31. punkts, un 2019. gada 3. oktobra spriedumu lietā C-267/18 *Delta Antrepriza*, 25.–29. punkts.

⁽³³⁾ Sk. Tiesas spriedumu *Vossloh Laeis*, 23. punkts, spriedumu *Meca*, 28., 31. un jo īpaši 34. punkts, spriedumu *Delta Antrepriza*, 25. un 27. punkta, rīkojumu lietā *CNS*, 34. un 35. punkts, kā arī Tiesas 2019. gada 20. novembra rīkojumu lietā C-552/18 *Indaco*, 24. punkts.

⁽³⁴⁾ Sk. Tiesas spriedumu *Delta Antrepriza*, 26. punkts.

⁽³⁵⁾ Atbildes, kuras Komisija saņēma uz 2019. gada februāra anketas jautājumiem, liecina, ka lielākā daļa dalībvalstu, transponējot 2014. gada direktīvas, izvēlējās saglabāt līgumslēdzēju iestāžu tiesības noteikt šo izslēgšanas iemeslu kā neobligātu.

⁽³⁶⁾ Sk. Tiesas spriedumu *Meca*, 33. punkts, un spriedumu *Delta Antrepriza*, 25. un 27. punkts. Tiesa pieprasa, lai minētajos nosacījumos tiktu “ievērotas būtiskās īpašības”, kā arī izslēgšanas iemeslu “mērķi un principi”. Sk. arī rīkojumu *Indaco*, 23. un 25. punkts, kā arī Tiesas 2020. gada 30. janvāra spriedumu lietā C-395/18 *Tim*, 36. punkts.

Treskārt, samērīguma princips, kas attiecas uz visiem līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras posmiem, attiecas arī uz iespējamās slepenās norunas novērtēšanas posmu. Tas apstiprināts direktīvas 101. apsvērumā, kurā teikts:

“Piemērojot fakultatīvus izslēgšanas iemeslus, līgumslēdzējām iestādēm jo īpaši būtu jāpievērš uzmanība samērīguma principa ievērošanai.”

Līgumslēdzējai iestādei ir arī jāievēro samērīgums, vērtējot attiecīgā pretendenta piedāvātos “pašattīrīšanās” pasākumus. Direktīvas 57. panta 6. punktā ir noteikts:

“Ekonomikas dalībnieku veiktie pasākumi tiek izvērtēti, ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma vai pārkāpuma smagumu un konkrētos apstākļus.”

Saskaņā ar samērīguma principu, lai varētu piemērot šo izslēgšanas iemeslu, parasti tiek prasīts, lai līgumslēdzēja iestāde veiktu attiecīgā ekonomikas dalībnieka konkrētu un individuālu novērtējumu ⁽³⁷⁾ neatkarīgi no citu iestāžu iepriekšējiem lēmumiem (sk. 5.4. punktu) un ievērojot ekonomikas dalībnieka tiesības piedāvāt “pašattīrīšanās” pasākumus (sk. 5.7. punktu).

Ceturtkārt, līgumslēdzējas iestādes rīcības brīvību attiecībā uz to, vai izslēgt ekonomikas dalībnieku no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, mazina arī prasība, ka tās lēmumam jābūt pareizi dokumentētam un pienācīgi pamatotam. Ja tiek piedāvāti “pašattīrīšanās” pasākumi, direktīvas 57. panta 6. punktā ir noteikts:

“Ja tiek uzskatīts, ka šie pasākumi ir nepietiekami, ekonomikas dalībnieks saņem paziņojumu par minētā lēmuma iemesliem.”

Pienācīgs lēmuma pamatojums ievērojami mazinātu risku, ka attiecīgais ekonomikas dalībnieks var sekmīgi to apstrīdēt tiesā.

Kopumā līgumslēdzējām iestādēm visos iepirkuma procedūras posmos ir jāapzinās, ka, izslēdzot kādu ekonomikas dalībnieku no dalības procedūrā, faktiski tiek ierobežota konkurence un publiskā iepircēja izvēles iespējas. Šis pasākums ir jāizmanto piesardzīgi (jo īpaši nozarēs, kurās ir ierobežots aktīvo ekonomikas dalībnieku skaits) un tikai tad, ja nākamā darbuzņēmēja godprātību un uzticamību nevar nodrošināt ar citiem, mazāk radikāliem pasākumiem.

5.4. Jēdziens “**pietiekami pārliecinošas norādes**”: fakti, kurus var atzīt par norādēm; “**norādes**” pretstatā “**pierādījumiem**” un kā rīkoties ar pretendentiem, kuriem ir jāizrāda iecietība

Kā minēts 5.3. punktā, direktīvās nav noteikts, ko varētu kvalificēt par “pietiekami pārliecinošām norādēm”, kas līgumslēdzējai iestādei ļautu izslēgt ekonomikas dalībnieku no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, pamatojoties uz tādu izslēgšanas iemeslu kā slepena noruna.

Tāpēc parasti var uzskatīt, ka, izskatot iespēju izslēgt pretendentu no dalības konkrētajā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā sakarā ar aizdomām par slepenu norunu, līgumslēdzējai iestādei saskaņā ar direktīvu ir tiesības izvērtēt visus faktus, kas tai ir zināmi un ko varētu izmantot, lai apšaubītu attiecīgā pretendenta kā potenciālā nākotnes darbuzņēmēja uzticamību. Līgumslēdzēja iestāde kā potenciāli pārliecinošu norādi var ņemt vērā to, ka, piemēram, pretendents jau ir noslēdzis apakšuzņēmuma līgumu ar citu pretendentu tajā pašā procedūrā vai ir iepriekš pasūtījis materiālus, kas nepieciešami, lai izpildītu attiecīgo konkrēto līgumu, vēl pirms ir beigusies piedāvājumu izvērtēšana. Citi aspekti, kurus līgumslēdzējas iestādes izvērtē (izmantojot pieejamās analīzes metodes vai pamatojoties uz tā saukto brīdinājuma zīmju sarakstiem), cita starpā ir šādi:

- pretendentu, kuri piedalās procedūrā, vispārējā rīcība tirgū (piem., pretendenti, kuri nekad neiesniedz piedāvājumus vienā un tajā pašā piešķiršanas procedūrā, vai pretendenti, kuri tos iesniedz tikai noteiktos reģionos, vai pretendenti, kuri piešķiršanas procedūrās, šķiet, savstarpēji viens otru nomaina),
- piedāvājumu teksts (piem., vienas un tās pašas drukas kļūdas vai frāzes dažādos piedāvājumos, vai piezīmes, kas kļūdaini atstātas piedāvājuma tekstā, norādot uz slepenu norunu starp pretendentiem),
- piešķiršanas procedūrā piedāvātās cenas (piem., pretendenti, kuri piedāvā augstāku cenu nekā iepriekšējās līdzīgās procedūrās vai piedāvā pārāk augstas vai zemas cenas),
- administratīvā informācija (piem., piedāvājumus iesniedz viens un tas pats uzņēmuma pārstāvis) ⁽³⁸⁾.

⁽³⁷⁾ Sk. rīkojumu lietā CNS, 34. punkts.

⁽³⁸⁾ Pārskats par biežāk izmantotajām brīdinājuma zīmēm ir sniegts šo norādījumu pielikumā.

Līgumslēdzējām iestādēm piesardzīgi un samērīgi ir jāizvērtē, vai konkrētajā piešķiršanas procedūrā atklātās norādes par slepeni norunu ir pietiekami pārliecinošas, lai pretendentu izslēgtu, un jāpievērš uzmanība faktiem, izvairoties no pieņēmumiem. Piemēram, būtu grūti pamatot divu pretendentu izslēgšanu no piešķiršanas procedūras tikai tamdēļ vien, ka viņi savus piedāvājumus ir iesnieguši elektroniski vienā laikā, ar dažu minūšu starpību.

Attiecībā uz dažiem konkrētākiem jautājumiem par to, ko direktīvas nozīmē varētu uzskatīt par pietiekami pārliecinošu norādi, skatīt tālāk izklāstītos apsvērumus.

Pirmkārt, ņemot vērā analīzi, kas izklāstīta 5.3. punktā, var uzskatīt, ka direktīvās dalībvalstīm ir atļauts definēt valsts noteikumus vai norādījumus to, ko līgumslēdzēja iestāde varētu atzīt par “pietiekami pārliecinošām norādēm”, lai piemērotu šo izslēgšanas iemeslu. Tomēr, kā jau minēts, valsts noteikumiem būtu jāatbilst gan direktīvas burtam, gan garam, un tajā ir prasītas tikai “norādes” par dalību nelikumīgos nolīgumos, kas izkropļo konkurenci piešķiršanas procedūrā, nevis formāli pierādījumi, piemēram, tiesas spriedums, kas apstiprina šādu dalību. Ja Eiropas likumdevējs prasītu pierādījumus, lai varētu izmantot šo izslēgšanas iemeslu, tas būtu atspoguļots tekstā, kā tas ir gadījumā saistībā ar direktīvas 26. panta 4. punkta b) apakšpunktu un 35. panta 5. punktu. Arī Tiesa ir apstiprinājusi, ka ES publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumus, piemēram, rīcību, kas vērsta pret konkurenci, var pierādīt “(..) ne tikai ar tiešiem pierādījumiem, bet arī ar netiešiem pierādījumiem, ar nosacījumu, ka tie ir objektīvi un saskanīgi un ka saistītie pretendenti drīkst iesniegt pierādījumus par pretējo” ⁽³⁹⁾.

Praksē tas nozīmē, ka līgumslēdzējām iestādēm nav vajadzīgi pierādījumi par slepeni norunu konkrētajā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, jo tas būtu pretrunā direktīvas burtam. Līdz ar to, ja valsts tiesību aktos tiek pieprasīts konkurences iestādes lēmums vai tiesas spriedums, ar ko apstiprina, ka attiecīgais ekonomikas dalībnieks ir slepeni vienojies konkrētajā piešķiršanas procedūrā, lai līgumslēdzēja iestāde drīkstētu noraidīt piedāvājumu, pamatojoties uz 57. panta 4. punkta d) apakšpunktu, tas rada šaubas par šo aktu saderību ar direktīvu, ņemot vērā to, ka minētais lēmums faktiski ir pierādījums par slepeni norunu ⁽⁴⁰⁾. Tas nepamatoti ierobežotu līgumslēdzējām iestādēm saskaņā ar direktīvu piešķirtās pilnvaras izslēgt pretendentu, pamatojoties uz pietiekami pārliecinošām norādēm par slepeni norunu, nevis uz pierādījumiem. Par norādi, ka pastāv slepena noruna, varētu uzskatīt, piemēram, informāciju, kuru līgumslēdzēja iestāde saņem par konkurences iestādes uzsāktu izmeklēšanu vai par naudassodu, kas piespriests ekonomikas dalībnieka vadībai, rodoties aizdomām par slepeni norunu vai nu konkrētajā piešķiršanas procedūrā, vai citās piešķiršanas procedūrās.

Otrkārt, izvērtējot pretendenta godprātību vai uzticamību direktīvas 57. panta 4. punkta d) apakšpunkta nozīmē, līgumslēdzējai iestādei ir tiesības ņemt vērā jebkuru faktu, kas norāda uz attiecīgā pretendenta rīcību, kura vērsta pret konkurenci, neatkarīgi no tā, vai tā attiecas uz konkrēto piešķiršanas procedūru vai uz citu, iepriekš notikušu vai pašlaik notiekošu procedūru. Direktīvas 57. panta 4. punkta d) apakšpunktā nav norādīts, vai faktiem, kas rada pietiekami pārliecinošas norādes par slepeni norunu, ir jāattiecas uz konkrēto piešķiršanas procedūru vai arī tie var attiekties uz citām (iepriekšējām vai notiekošām) procedūrām, procedūrām citā ekonomikas nozarē vai iepirkuma procedūrām, kas tiek veiktas privātajā sektorā. Gluži pretēji, direktīvas 57. panta 5. punkta otrajā daļā ir skaidri apstiprināts, ka līgumslēdzēja iestāde var rīkoties, pamatojoties uz “darbībām vai bezdarbību pirms procedūras vai tās laikā”. Tāpēc iepriekšēju citas līgumslēdzējas iestādes lēmumu izslēgt ekonomikas dalībnieku no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā vai konkurences iestādes lēmumu, vai valsts tiesas spriedumu, saskaņā ar kuru ekonomikas dalībnieks vai kāds tā vadības loceklis, vai kāds tā darbinieks ir atzīts par vainīgu slepenā norunā iepriekšējo piešķiršanas procedūru kontekstā, līgumslēdzēja iestāde var ņemt vērā, novērtējot pretendenta uzticamību konkrētās procedūras kontekstā ⁽⁴¹⁾. Tomēr ekonomikas dalībnieka iesaiste kādā iepriekšējā slepenas norunas lietā pati par sevi nav iemesls viņa izslēgšanai no dalības konkrētajā piešķiršanas procedūrā, ņemot vērā to, ka, pamatojoties uz Tiesas judikatūru ⁽⁴²⁾, citu iestāžu lēmumi iepriekšējās lietās neskar tās līgumslēdzējas iestādes spriedumu, kura īsteno līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad iepriekšējā lietā pretendents tika turēts aizdomās par slepeni norunu, bet

⁽³⁹⁾ Sk. Tiesas 2018. gada 17. maija spriedumu lietā C-531/16 *Ecoservice projekta*, 37. punkts.

⁽⁴⁰⁾ Arī Tiesa nesenoajā 2020. gada 11. jūnija spriedumā lietā C-472/19 *Vert Marine* uzsvēra, ka dalībvalstu ieviestajiem īstenošanas nosacījumiem ir jābūt saderīgiem ar piešķiršanas procedūras laika ierobežojumiem, lai nepadarītu direktīvas noteikumus bezjēdzīgus (sk. šā sprieduma 36. un 38. punktu).

⁽⁴¹⁾ Lai gan ārvalstīs pieņemtie lēmumi līgumslēdzējai iestādei nav saistoši, tā var ņemt vērā arī gadījumus, kad ekonomikas dalībnieks ir bijis iesaistīts slepenā norunā citā valstī.

⁽⁴²⁾ Sk. spriedumu *Delta Antrepriza*, 27. punkts, un rīkojumu lietā CNS, 34. punkts.

pēc tam vai nu šīs aizdomas tika noraidītas, vai arī pretendents palika kā dalībnieks līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā neatkarīgi no tām. Vadot savu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, līgumslēdzējai iestādei nav saistošs neviens šāds iepriekšējs lēmums ⁽⁴³⁾ un tā saglabā tiesības apsvērt iespēju izslēgt pretendentu no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, ja šā pretendenta iepriekšējā rīcība līgumslēdzējai iestādei rada ticamas un pamatotas šaubas par pretendenta godprātību un uzticamību konkrētās piešķiršanas procedūras kontekstā.

Kā minēts 5.3. punktā, līgumslēdzējai iestādei ir jāpamato, kādēļ tā ir pieņēmusi galīgo lēmumu izslēgt attiecīgo ekonomikas dalībnieku no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, un jo īpaši tas, kādēļ tika atzīts, ka konkrēti fakti ir pietiekami pārliecinošas norādes par slepenu norunu un liek apšaubīt pretendenta uzticamību konkrētās piešķiršanas procedūras kontekstā. Lai līgumslēdzēja iestāde varētu veikt apzinātu novērtējumu, ekonomikas dalībniekam pēc pieprasījuma ir jāinformē līgumslēdzēja iestāde par jebkuru konkurences iestādes iepriekš pieņemtu lēmumu vai tiesas spriedumu, kurā konstatēts, ka ekonomikas dalībnieks ir slepeni vienojies. Šī informācija ir jānorāda anketā, kas iekļauta Eiropas vienotajā iepirkuma procedūras dokumentā (ESPD) vai citās līdzīgās valsts veidlapās, kuras ekonomikas dalībniekam parasti ir jāiesniedz kopā ar savu piedāvājumu ⁽⁴⁴⁾. Ja ekonomikas dalībnieks slēpj no līgumslēdzējas iestādes informāciju, kas nepieciešama, lai pārbaudītu, vai nav izslēgšanas iemeslu, iestādei ir tiesības saskaņā ar direktīvas 57. panta 4. punkta h) apakšpunktu izslēgt šo ekonomikas dalībnieku no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā.

Treškārt, ir gadījumi, kad ekonomikas dalībnieki atzīst, ka iepriekš ir piedalījušies slepenā norunā un sadarbojušies ar konkurences iestādi kā iecietības vai imunitātes pieteikuma iesniedzēji un/vai izlīguma procedūras kontekstā. Rodas jautājums, vai ar valsts tiesību aktiem var noteikt, ka šāda iepriekšēja sadarbība automātiski atņem līgumslēdzējam iestādēm iespēju uzskatīt šo iepriekšējo iesaisti slepenas norunas shēmā par pietiekami pārliecinošu norādi par slepenu norunu, lai piemērotu izslēgšanas iemeslu iepirkuma procedūrās, kas veiktas pēc tam, kad konkurences iestāde ir publicējusi savu lēmumu.

Pirms atbildes uz šo jautājumu ir lietderīgi ņemt vērā to, ka lielākajā daļā jurisdikciju:

- lēmums par iecietību vai izlīgumu automātiski nozīmē, ka attiecīgais ekonomikas dalībnieks atzīst dalību nelikumīgā slepenā norunā,
- var gadīties, ka ekonomikas dalībnieks, kuram tika veikta izmeklēšana par slepenu norunu un kurš galu galā izvēlējās izlīgumu, sākotnēji ir atteicies sadarboties ar konkurences iestādi un ir apdraudējis vai kavējis izmeklēšanu. Tas ir pretēji tam, kas tiek sagaidīts no ekonomikas dalībnieka saskaņā ar direktīvas 57. panta 6. punktu, lai atjaunotu viņa kā nākamā darbuņēmēja uzticamību,
- visbeidzot, izlīgums šādās lietās neprasa, lai ekonomikas dalībnieks apņemtos nākotnē izvairīties no līdzīgas prakses vai veikt kādas konkrētas darbības. Ekonomikas dalībnieks neuzņemas saistības un negarantē, ka veiks kādus konkrētus pasākumus ("pašattīrīšanās" pasākumus), lai atjaunotu uzticamību un godprātību direktīvas nozīmē. Konkurences tiesībās kopumā netiek paredzēta ekonomikas dalībnieka izslēgšana no dalības turpmākās publiskā iepirkuma piešķiršanas procedūrās kā sods par viņa pret konkurenci vērsto rīcību.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jānošķir divi gadījumi: no vienas puses, piešķiršanas procedūras, uz kurām attiecas valsts konkurences iestādes veikta izmeklēšana un pieņemtais lēmums un kuras ietvēra iecietības vai izlīguma pieteikumu, un, no otras puses, citas piešķiršanas procedūras, kas tiek veiktas pēc iepriekš minētā lēmuma publicēšanas.

- Pirmajā minētajā gadījumā dalībvalstīm parasti vajadzētu būt tiesībām brīvi pieņemt lēmumu pilnībā vai daļēji atbrīvot iecietības, imunitātes vai izlīguma pieteikuma iesniedzējus no jebkādam sankcijām attiecībā uz piešķiršanas procedūrām, uz kurām attiecas minētais pieteikums un kurās tika konstatēta slepena noruna starp attiecīgajiem ekonomikas dalībniekiem, par ko ar valsts konkurences iestādes lēmumu tika piespriests sods ⁽⁴⁵⁾. Tas varētu

⁽⁴³⁾ Ja vien nav pieņemts lēmums par ekonomikas dalībnieka izslēgšanu no dalības jebkurā piešķiršanas procedūrā uz noteiktu laiku (sk. 5.9. punktu).

⁽⁴⁴⁾ Sk. spriedumu *Delta Antrepriza*, 36. punkts.

⁽⁴⁵⁾ Direktīvas (ES) 2019/1 par apstākļu nodrošināšanu nolūkā dot dalībvalstu konkurences iestādēm iespēju efektīvāk izpildīt konkurences noteikumus un par iekšējā tirgus pienācīgas darbības nodrošināšanu 23. panta 1. punktā ir paredzēts dalībvalstu pienākums nodrošināt, lai konkurences iestādēm iesniegto pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda iesniedzēju esošie un bijušie direktori, vadītāji un citi darbinieki būtu pilnā mērā aizsargāti pret sankcijām, ko saistībā ar to iesaisti slepenajā kartelī, uz kuru attiecas pieteikums par atbrīvojumu no naudas soda, piemēro administratīvajā procedūrā un tiesvedībā, kas nav kriminālprocess, par tādu valsts tiesību aktu pārkāpumiem, kuriem galvenokārt pamatā ir tādi paši mērķi kā LESD 101. pantam. Šīs direktīvas 64. apsvērumā tiek apstiprināts, ka šis noteikums attiecas arī uz valsts tiesību aktiem par manipulācijām ar piedāvājumiem. Arī Komisijas 2006. gada paziņojumā par atbrīvošanu no naudas sodiem imunitāte tiek ierobežota tikai ar "jebkuru naudas sodu, kas citādi būtu uzlikts uzņēmumam, kurš atklāj savu dalību iespējamā kartelī".

nodrošināt dalībvalstu ieviesto iecietības vai izlīguma shēmu efektivitāti, ņemot vērā to, ka tāda ekonomikas dalībnieka, kurš atzīst dalību slepenā norunā, atbrīvošana no smagajām sekām, kas paredzētas valsts tiesību aktos, varētu būt ļoti spēcīgs stimuls ekonomikas dalībniekiem pieteikties un atklāt slepenas norunas gadījumus.

Tam vajadzētu būt iespējamam arī gadījumos, kad līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūra, uz ko attiecas slepenā noruna, par kuru valsts konkurences iestāde ir nolēmusi noteikt sankcijas, vēl nav pabeigta, kad minētā konkurences iestāde publisko savu lēmumu. Neraugoties uz līgumslēdzēju iestāžu pilnvarām saskaņā ar direktīvas 57. panta 4. punkta d) apakšpunktu, ekonomikas dalībnieku, kurš atzinis savu dalību slepenās norunas shēmā, sadarbīties ar konkurences iestādi, samaksājais uzliktos naudas sodus un veicis atbilstošus pasākumus, lai atjaunotu uzticamību, varētu uzskatīt par tādu, kas atbilst "pašattīrīšanās" nosacījumiem saskaņā ar direktīvas 57. panta 6. punktu. Tāpat būtu nesamērīgi, ja līgumslēdzēja iestāde izslēgtu šo ekonomikas dalībnieku no dalības konkrētajā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, saistībā ar kuru ekonomikas dalībnieka "pašattīrīšanās" pasākumi daļēji jau tika atspoguļoti attiecīgajā valsts konkurences iestādes lēmumā.

- Taču otrajā minētajā gadījumā direktīvā nav paredzēts nekas tāds, ko varētu interpretēt kā atļauju dalībvalstīm ieviest obligātu, vispārēju un nediferencētu uzticamības prezumpciju šādiem ekonomikas dalībniekiem un/vai uzlikt par pienākumu līgumslēdzējām iestādēm automātiski atzīt viņu dalību piešķiršanas procedūrās, kas veiktas vai pabeigtas jau pēc valsts konkurences iestādes lēmuma publiskošanas. Tas faktiski būtu pretrunā līgumslēdzēju iestāžu īpašajai rīcības brīvībai (kas paredzēta direktīvā un kuru konsekventi apstiprina Tiesa, kā analizēts iepriekš) pārliecināties vai apstiprināt, ka pretendents ir uzticams, tai skaitā, iespējams, pieprasot pierādījumus par "pašattīrīšanās" pasākumiem, kas paredzēti 57. panta 6. punktā, un izvērtējot, vai ekonomikas dalībnieka piedāvātie pasākumi ir pietiekami, lai saglabātu pretendenta dalību līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā⁽⁴⁶⁾. Kā uzsvēra arī Tiesa⁽⁴⁷⁾, var pat uzskatīt, ka šāda garantija dalībai turpmākajās piešķiršanas procedūrās ir tiešā veidā pretrunā (vai pat izslēdzoša) 57. panta 6. punktā izklāstītajam "pašattīrīšanās" noteikumam, jo ekonomikas dalībniekam ar garantētu piekļuvi turpmākajām piešķiršanas procedūrām nebūtu nekāda stimula pieņemt pasākumus savas uzticamības atjaunošanai.

Līgumslēdzējas iestādes tiesības novērtēt slepenas norunas risku starp konkrētās piešķiršanas procedūras dalībniekiem attiecībā uz pretendentu, kurš agrāk ir iesniedzis iecietības vai izlīguma pieteikumu iepriekšējā slepenas norunas lietā, ir pienācīgi līdzsvarotas ar pienākumu samērīgi izvērtēt pierādījumus, kurus ekonomikas dalībnieks var iesniegt saskaņā ar 57. panta 6. punktu attiecībā uz pasākumiem, ko viņš veicis, lai atjaunotu savu uzticamību. Ja līgumslēdzēja iestāde nolemj izslēgt pretendentu, neraugoties uz iesniegto informāciju par "pašattīrīšanās" pasākumiem, tai ir jāpamato, kādēļ šie pasākumi tiek atzīti par nepietiekamiem, lai saglabātu pretendenta dalību līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā.

5.5. Saistītie uzņēmumi, kas piedalās tajā pašā piešķiršanas procedūrā: ekonomikas dalībnieku, par kuriem, iespējams, rodas aizdomas par vienošanos slepenā norunā, tiesības iepirkuma procedūras ietvaros pierādīt savu neatkarību

Līgumslēdzējas iestādes bieži risina jautājumu par to, kā rīkoties ar atsevišķiem piedāvājumiem, kurus vienā un tajā pašā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā ir iesnieguši ekonomikas dalībnieki, kuri ir kaut kādā veidā saistīti (piem., tie pieder pie vienas un tās pašas uzņēmumu grupas vai viens ir otra meitasuzņēmums, vai arī tiem ir kopīgi direktoru padomes locekļi vai juridiskie pārstāvji, vai arī tie ir akciju turētāji vienā un tajā pašā trešā uzņēmumā). Var gadīties, ka līgumslēdzējai iestādei rodas aizdomas, ka saistīto pretendentu iesniegtie piedāvājumi ir saskaņoti (t. i., tie nav nedz patstāvīgi, nedz neatkarīgi) un tādējādi apdraud vajadzību nodrošināt pārredzamību un vienlīdzīgu attieksmi pret pretendentiem⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁶⁾ Sk. spriedumu *Vossloh-Laeis*, 32. punkts.

⁽⁴⁷⁾ Sk. rīkojumu *Indaco*, 27. punkts.

⁽⁴⁸⁾ Sk. spriedumu *Ecoservice projektai*, 29. punkts. Tā var notikt jo īpaši gadījumos, kad ir norādes, ka vienam uzņēmumam ir privilēģēta piekļuve otra pretendenta piedāvājuma sagatavošanas metodei vai ka notiek kāda koordinācija, izstrādājot piedāvājumus vai cenu noteikšanas stratēģiju.

Saskaņā ar Tiesas judikatūru ⁽⁴⁹⁾ līgumslēdzējai iestādei ir jāizvairās no vispārējiem pieņēmumiem, kas varētu izraisīt šādu piedāvājumu automātisku noraidīšanu ⁽⁵⁰⁾. Tā vietā vajadzētu atļaut attiecīgajiem ekonomikas dalībniekiem ar jebkuru pierādījumu, ko viņi uzskata par piemērotu, pierādīt, ka viņu piedāvājumi ir patiesi neatkarīgi, neapdraud iepirkuma procedūras pārredzamību un neizkropļo konkurenci ⁽⁵¹⁾. Tie cita starpā varētu būt, piemēram, fakti, kas pierāda, ka attiecīgie piedāvājumi ir sastādīti neatkarīgi, ka to sagatavošanā bija iesaistītas dažādas personas u.c.

Līgumslēdzējai iestādei ir tiesības izspriest, vai šādi paskaidrojumi sniedz pietiekamu pierādījumu tam, ka ekonomikas dalībnieku saistība nav ietekmējusi viņu rīcību piešķiršanas procedūrā vai attiecīgo piedāvājumu saturu direktīvas 57. panta 4. punkta d) apakšpunkta nozīmē, un izlemt, vai atļaut attiecīgajiem ekonomikas dalībniekiem piedalīties procedūrā.

5.6. Kopīgi piedāvājumi un apakšuzņēmuma līgumu slēgšana: rūpīgs un līdzsvarots līgumslēdzējas iestādes veikts novērtējums

Dažos gadījumos kopīgi piedāvājumi līgumslēdzējai iestādei rada šaubas, jo īpaši tad, kad uzņēmumu grupas locekļi, kuri iesniedz kopīgu piedāvājumu, varētu to viegli izdarīt savā vārdā (vai vēl vairāk – tika sagaidīts, ka viņi to darīs). Vairākas dalībvalstis ir veikušas īpašus pasākumus šā jautājuma sakārtošanā, konsultējot ekonomikas dalībniekus, kā sagatavot kopīgus piedāvājumus tā, lai viņi netiktu apsūdzēti par iespējamu pret konkurenci vērstu rīcību ⁽⁵²⁾.

Saskaņā ar direktīvu līgumslēdzējai iestādei ir pietiekama rīcības brīvība novērtēt, vai kopīgie piedāvājumi rada apdraudējumu piešķiršanas procedūras pareizai norisei, proti, vai ir norādes par slepenu norunu, kas varētu izraisīt izslēgšanas iemesla piemērošanu saskaņā ar direktīvas 57. panta 4. punkta d) apakšpunktu. Tomēr, risinot šādus jautājumus, līgumslēdzējai iestādei ir jāpanāk līdzsvars starp konkurences risku novēršanu, pieņemot kopīgus piedāvājumus ⁽⁵³⁾, un ekonomikas dalībnieku tiesībām iesniegt kopīgus piedāvājumus (kā atzīts direktīvas 2. panta 1. punkta 10) apakšpunktā, 19. panta 2. punktā un 63. panta 1. punktā). Būtu jāņem vērā, ka uzņēmumi bieži vien uzskata, ka stratēģiskā partnerība vai sadarbība ir galvenais viņu izaugsmes stratēģijas aspekts. Ekonomikas dalībniekiem ir tiesības izdarīt likumīgu darījumdarbības izvēli attiecībā uz darbībām, kuras tie veiks, un līgumslēdzējas iestādes nedrīkst *per se* ierobežot šīs tiesības, tā vietā tām jāizvērtē slepenas norunas riski katrā gadījumā atsevišķi.

Līdzīga pieeja ir nepieciešama apakšuzņēmuma līgumu gadījumā – līgumslēdzējai iestādei būtu rūpīgi jāizvērtē gadījumi, kad iespējams apakšuzņēmējs būtu varējis pats savā vārdā piedalīties līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā un neatkarīgi izpildīt līgumu. Gadījumus, kad divi pretendenti savstarpēji noslēdz apakšuzņēmuma līgumus, līgumslēdzēja iestāde var uzskatīt arī par iespējamu norādi uz slepenu norunu, kas ir jāpārbauda saskaņā ar direktīvas 57. pantu, ņemot vērā to, ka šādi apakšuzņēmuma līgumi parasti ļauj abām pusēm uzzināt otras puses finanšu piedāvājumu un tādējādi liek apšaubīt abu pušu neatkarību, kad tās sagatavo pašas savus piedāvājumus. Kaut arī tādus apakšuzņēmuma līgumus kā iepriekš minētie var uzskatīt par brīdinājuma zīmēm, kas norāda uz iespējamu slepenu norunu, līgumslēdzējām iestādēm būtu jāizvairās no vispārējiem pieņēmumiem, ka izraudzītā pretendenta apakšuzņēmuma līgumi ar citu pretendentu vienā un tajā pašā procedūrā ir slepena noruna starp attiecīgajiem ekonomikas dalībniekiem, bez iespējas ļaut šiem ekonomikas dalībniekiem iesniegt atspēkojumus ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁴⁹⁾ Tiesas 2008. gada 16. decembra spriedums *Michaniki*, C-213/07, 42., 43. un 62. punkts, 2009. gada 19. maija spriedums *Assitur*, C-538/07, 30. un 32. punkts, 2018. gada 8. februāra spriedums *Lloyds of London*, C-144/17, 35., 36. un 38. punkts, un spriedums *Ecoservice projektai*, 38. punkts.

⁽⁵⁰⁾ Jo īpaši ņemot vērā Tiesas atzinumu, ka saistīto ekonomikas dalībnieku korporatīvās struktūras var ietvert mehānismus, kas garantē neatkarību un konfidencialitāti, sagatavojot piedāvājumus vienai un tai pašai procedūrai (sk. spriedumu *Lloyds of London*, 37. punkts, un spriedumu *Assitur*, 31. punkts).

⁽⁵¹⁾ Sk. spriedumu *Lloyds of London*, 36. punkts, un spriedumu *Assitur*, 30. punkts.

⁽⁵²⁾ Ievērojot "Pamatnostādnes par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta piemērojamību horizontālās sadarbības nolīgumiem", kuras Komisija pieņēma 2011. gada janvārī (pieejamas vietnē [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011XC0114\(04\)&from=LV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011XC0114(04)&from=LV)).

⁽⁵³⁾ Parasti var uzskatīt, ka atvērts tirgus un liels skaits piedāvājumu, kas saņemti konkrētajā piešķiršanas procedūrā, ierobežo risku, kuru konkurences ierobežošanas ziņā varētu radīt kopīgi piedāvājumi.

⁽⁵⁴⁾ Sk. Tiesas 2015. gada 22. oktobra spriedumu lietā C-425/14 *Impresa Edilux*, 39. punkts.

5.7. Ekonomikas dalībnieku “pašattīrīšanās” pasākumi direktīvas 57. panta 6. punkta nozīmē: ekonomikas dalībnieku tiesības pierādīt savu uzticamību un nepieciešamība līgumslēdzējam iestādēm samērīgi izvērtēt iesniegtos argumentus

Kā minēts 5.3. punktā, ar direktīvas 57. panta 6. punktu ekonomikas dalībniekiem, kuri ir nonākuši situācijā, kas pamato viņu izslēgšanu, tiek dotas tiesības pierādīt savu uzticamību, neraugoties uz to, ka pastāv izslēgšanas iemesli ⁽⁵⁵⁾.

Direktīvas 57. panta 6. punktā ir detalizēti aprakstīti tā sauktie “pašattīrīšanās” pasākumi, pierādījumus par kuriem ekonomikas dalībnieki var šai nolūkā iesniegt līgumslēdzējai iestādei. Direktīvas 102. apsvērumā ir sniegti šo pasākumu piemēri, jo īpaši ar personālu un organizāciju saistītie pasākumi, piemēram, visu saikņu saraušana ar personām vai organizācijām, kas iesaistītas neatbilstīgā rīcībā, atbilstīgi personāla reorganizācijas pasākumi, ziņojumu sniegšanas un kontroles sistēmu ieviešana, iekšējās revīzijas struktūras izveide, lai uzraudzītu atbilstību, un iekšējo atbildības un kompensācijas mehānismu pieņemšana.

Tajā pašā apsvērumā ir dota atsauce uz iespēju dalībvalstīm saskaņā ar direktīvas 57. panta 7. punktu “.. noteikt precīzus procesuālos un materiālos nosacījumus, kas piemērojami šādos gadījumos”, un tas ietver iespēju valsts līmenī noteikt detalizētus kritērijus vai nostādnes par to, kā līgumslēdzējas iestādes praksē piemēros “pašattīrīšanās” noteikumus. Tomēr, kā analizēts 5.3. punktā, šādiem valsts noteikumiem, kas ieviesti saskaņā ar direktīvas 57. panta 7. punktu, vajadzētu būt saskaņā ar attiecīgo direktīvas noteikumu tvērumu un pamatojumu, neapšaubot ekonomikas dalībnieka tiesības iesniegt “pašattīrīšanās” argumentus vai līgumslēdzējas iestādes pilnvaras tos izvērtēt pēc saviem ieskatiem ⁽⁵⁶⁾. Dalībvalstis var arī izvēlēties uzticēt “pašattīrīšanās” pasākumu izvērtēšanu citām iestādēm, nevis līgumslēdzējai iestādei, vai nu centrālā, vai decentralizētā līmenī. Tomēr tādā gadījumā tām ir jānodrošina, lai tiktu izpildīti “pašattīrīšanās” sistēmas nosacījumi un sasniegti tās mērķi, jo īpaši gadījumos, kad ir pienācīgi un ātri jāizvērtē ekonomikas dalībnieka ierosinātie “pašattīrīšanās” pasākumi ⁽⁵⁷⁾.

Konkrētā informācija vai pierādījumi, kurus ekonomikas dalībnieks var iesniegt līgumslēdzējai iestādei novērtējuma veikšanai, ir atšķirīgi atkarībā no konkrētā gadījuma. Ņemot vērā samērīguma principu, būtu jāparedz iespēja, ka ekonomikas dalībniekam ir jāpierāda, ka ir veikti tie 57. panta 6. punkta otrajā daļā noteiktie pasākumi, kuri ir piemērojami konkrētajā gadījumā. Piemēram, ekonomikas dalībniekam ir jāpierāda, ka viņš ir kompensējis / ir jāaņem kompensēt kaitējumu, ko radījusi viņa nelikumīgā rīcība, tikai tādā gadījumā, ja pret viņu ir iesniegts prasījums. Turklāt var būt gadījumi, kad tikai ar personālu saistīti pasākumi ir pietiekami, lai pārliecinātu līgumslēdzēju iestādi par ekonomikas dalībnieka uzticamību, un nav nepieciešams veikt nekādus citus tehniskus vai organizatoriskus pasākumus.

Direktīvā prasīts, lai līgumslēdzējas iestādes, pirms tās pieņem lēmumu par ekonomikas dalībnieka izslēgšanu no dalības procedūrā, izvērtētu attiecīgā ekonomikas dalībnieka iesniegtos argumentus, pat ja tās uzskata, ka to rīcībā ir pierādījumi, ka šis dalībnieks ir slepeni vienojies. Kā apstiprināja Tiesa ⁽⁵⁸⁾, direktīvā nav noteikts, vai paskaidrojumus un pierādījumus par “pašattīrīšanās” pasākumiem pretendents iesniedz pēc savas iniciatīvas vai pēc līgumslēdzējas iestādes pieprasījuma. Tā kā nav skaidra noteikuma un ņemot vērā direktīvas 57. panta 7. punktu, kā minēts iepriekš, dalībvalstu kompetencē ir noteikt, vai līgumslēdzējam iestādēm pirms lēmuma pieņemšanas būtu jāpieprasa, lai ekonomikas dalībnieki iesniegtu minētos paskaidrojumus, vai arī šī iespēja būtu jāatstāj paša ekonomikas dalībnieka ziņā. Ja valsts tiesību aktos ir prasīts, lai pretendents, vēlākais, kopā ar piedāvājumu pats iesniegtu pierādījumus par “pašattīrīšanās” pasākumiem, līgumslēdzējai iestādei, uzsākot procedūru, skaidri un konkrēti ir jāinformē pretendenti par šo prasību ⁽⁵⁹⁾. Jebkurā gadījumā, ņemot vērā Tiesas judikatūru ⁽⁶⁰⁾, būtu ieteicams, lai līgumslēdzējas iestādes iepirkuma procedūras dokumentos skaidri norādītu, kāda informācija ekonomikas dalībniekiem ir jāiekļauj savā piedāvājumā, ieskaitot informāciju par viņu saikni vai līgumiem ar citiem pretendentiem un par visiem “pašattīrīšanās” pasākumiem, kas veikti laikā pēc iepriekšējā konkurences noteikumu pārkāpuma. Prasība deklarēt visus šādus līgumus, kā arī iesniegt informāciju par iespējamiem “pašattīrīšanās” pasākumiem, jau ir iekļauta Eiropas vienotajā iepirkuma procedūras dokumentā (ESPD) vai citās līdzīgās valstu veidlapās, kuras ekonomikas dalībniekiem parasti ir jāiesniedz kopā ar saviem piedāvājumiem.

⁽⁵⁵⁾ Tiesa spriedumā *Vert Marine* (17. punkts), kā arī 2021. gada 14. janvāra spriedumā lietā C-387/19 *RTS*, 26. un 48. punkts, apstiprināja, ka dalībvalstīm, transponējot direktīvas, ir jāgarantē šīs tiesības.

⁽⁵⁶⁾ Sk. spriedumu *Vert Marine*, 24. punkts.

⁽⁵⁷⁾ Sk. spriedumu *Vert Marine*, 28., 33., 35. un 36. punkts.

⁽⁵⁸⁾ Sk. spriedumu *RTS*, 33. punkts.

⁽⁵⁹⁾ Sk. spriedumu *RTS*, 36. un 42. punkts.

⁽⁶⁰⁾ Sk. spriedumu *Ecoservice projekti*, 23. un 25. punkts.

Ar direktīvas 57. panta 6. punktu ne vien ekonomikas dalībniekam tiek dotas tiesības iesniegt pierādījumus, kas ļautu tam saglabāt savu dalību līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, bet arī līgumslēdzējai iestādei tiek ļauts neizslēgt dalībnieku, kurš ir pietiekamā mērā novērsis bažas par savu iepriekšējo rīcību iepirkuma procedūrās. Vienīgais ierobežojums attiecībā uz dalībnieka tiesībām iesniegt informāciju par “pašattīrīšanās” pasākumiem ir tāds, ka šīs tiesības nav piemērojamas tikmēr, kamēr ekonomikas dalībnieks ir izslēgts no dalības piešķiršanas procedūrās uz laiku, kas noteikts ar galīgu tiesas spriedumu dalībvalstī, kurā šis spriedums ir spēkā (sk. 5.9. punktu) ⁽⁶¹⁾. Tādējādi šis noteikums neliedz līgumslēdzējai iestādei ļaut saglabāt dalību procedūrā ekonomikas dalībniekam, kurš procedūras laikā piesakās un atzīst, ka ir nelikumīgi vienojies ar citiem pretendentiem, bet aktīvi sadarbojas ar līgumslēdzēju iestādi, lai izskaidrotu situāciju, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai turpmāk novērstu nepareizu rīcību.

Līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras laikā līgumslēdzēja iestāde izvērtē visus “pašattīrīšanās” pasākumus, ko norādījis ekonomikas dalībnieks, kuram iepriekš ir bijusi slepena noruna ar citiem dalībniekiem, ņemot vērā visus šā dalībnieka iesniegtos pierādījumus ⁽⁶²⁾. Kā minēts 5.3. punktā, līgumslēdzējai iestādei ir jāizvērtē ekonomikas dalībnieka iesniegtie pierādījumi samērīgi, t. i., ņemot vērā lietas nopietnību un īpašos apstākļus ⁽⁶³⁾, kā arī īpašās darbības, ko šis dalībnieks ir veicis, lai atjaunotu savu uzticamību ⁽⁶⁴⁾.

Tas attiecas arī uz ekonomikas dalībniekiem, kas ir iesaistīti iepriekšējos slepenas norunas gadījumos un ir piedalījušies iecietības vai imunitātes programmā un/vai izlīgumā (sk. 5.4. punktu). ņemot vērā iecietības programmu lielo nozīmi karteļu apkarošanā un nepieciešamību nodrošināt iecietības pieteikumu iesniedzējiem juridisko noteiktību un pārredzamību attiecībā uz šīs iecietības nosacījumiem, dalībvalstīm būtu jāmudina līgumslēdzējas iestādes nodrošināt samērīgu attieksmi pret šādiem ekonomikas dalībniekiem, kad tās izvērtē faktiskos “pašattīrīšanās” pasākumus, kurus tie ir veikuši, lai garantētu savu uzticamību un godprātību. Tiesa jau apstiprināja, ka “principā ar tāda lēmuma iesniegšanu līgumslēdzējai iestādei, ar kuru konstatēts pretendenta izdarīts konkurences noteikumu pārkāpums, bet ar kuru tam ir piemērots iecietības regulējums, pamatojoties uz to, ka tas ir sadarbojies ar konkurences iestādi, būtu jābūt pietiekami, lai varētu pierādīt līgumslēdzējai iestādei, ka šis ekonomikas dalībnieks, sadarbojoties ar minēto konkurences iestādi, ir pilnībā izskaidrojis faktus un apstākļus” saskaņā ar direktīvas 57. panta 6. punktu ⁽⁶⁵⁾.

Ja līgumslēdzēja iestāde secina, ka ar pasākumiem, par kuriem ekonomikas dalībnieks ir iesniedzis informāciju, nepietiek, lai pierādītu viņa godprātību, iestādei ir jāsniedz šāda lēmuma pamatojums.

Cieša sadarbība starp līgumslēdzēju iestādi un citām iestādēm, piemēram, konkurences iestādi, iestādēm, kas atbildīgas par valsts uzņēmumu reģistriem, u. c., atvieglo “pašattīrīšanās” pasākumu izvērtēšanu. Šīs iestādes katrā atsevišķā gadījumā var sniegt vērtīgus padomus par minēto pasākumu ietekmi un informāciju (pienācīgi ievērojot ES ⁽⁶⁶⁾) un valstu datu aizsardzības noteikumus), kas līgumslēdzējai iestādei vajadzīga, lai novērtētu, piemēram, vai ekonomikas dalībnieks ir pietiekami un aktīvi sadarbojies ar konkurences iestādi iepriekšējā lietā, vai personas, kas bija iesaistītas iepriekšējā slepenajā norunā, ir nomainītas un vai ir pienācīgi samaksāti uzliktie naudassodi vai kompensēti attiecīgie zaudējumi. Lai piešķiršanas procedūras varētu pabeigt saprātīgā termiņā, iestādēm būtu jācenšas šādu sadarbību veikt nekavējoties, optimāli izmantojot pieejamos resursus.

5.8. Ir svarīgi, lai līgumslēdzējas iestādes informētu konkurences iestādi vai citas iesaistītās centrālās iestādes un/vai meklētu palīdzību no tām

Minētajās direktīvās netiek prasīts, lai līgumslēdzēja iestāde pirms lēmuma pieņemšanas par ekonomikas dalībnieka izslēgšanu no piešķiršanas procedūras lūgtu padomu valsts centrālajai iepirkuma iestādei vai konkurences iestādei. Tomēr parasti ir ieteicams līgumslēdzējām iestādēm izmantot visu pieejamo palīdzību, kolīdz tās identificē aizdomīgu piedāvājumu. Minēto iestāžu ekspertu ieteikumi atvieglo lietas vispārējo novērtēšanu, palīdzētu līgumslēdzējai iestādei pareizi pamatot izdarītās izvēles un tādējādi būtiski samazinātu risku, ka galīgais lēmums tiks sekmīgi apstrīdēts tiesā. Jo īpaši mazākām līgumslēdzējām iestādēm ar ierobežotiem resursiem centrālo iepirkuma iestāžu vai konkurences iestāžu

⁽⁶¹⁾ Kā nesen paskaidroja Tiesa, kamēr izslēgšana uz laiku nav apstiprināta ar galīgu spriedumu, ekonomikas dalībniekam ir tiesības iesniegt informāciju par “pašattīrīšanās” pasākumiem, lai pierādītu savu uzticamību (sk. spriedumu *Vert Marine*, 18. punkts).

⁽⁶²⁾ Sk. spriedumu *Vossloh-Laeis*, 23. punkts.

⁽⁶³⁾ Sk. cita starpā spriedumu *Tim*, 50. punkts.

⁽⁶⁴⁾ Piem., īpašās darbības, kas veiktas, lai nomainītu personas, kuras iesaistītas slepenajā norunā, vai, ja tas vēl nav izdarīts līdz piešķiršanas procedūrai, pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu, ka minētās personas turpmāk nevarēs iesaistīt ekonomikas dalībnieku nelikumīgā un pret konkurenci vērstā rīcībā. Sk. spriedumu *Delta Antrepriza*, 37. punkts.

⁽⁶⁵⁾ Spriedums *Vossloh-Laeis*, 31. punkts.

⁽⁶⁶⁾ Sk. 18. zemsvītras piezīmi.

palīdzība var izrādīties būtiska, lai novērstu slepenas norunas gadījumus, īpaši tad, ja šī palīdzība izpaužas kā ieteikumi par līgumslēdzējas iestādes identificētajām norādēm vai kā palīdzība, novērtējot "pašattīrīšanās" pasākumus, informāciju par kuriem ir iesniedzis pretendents. Attiecībā uz otro minēto gadījumu direktīvas 102. apsvērumā ir skaidri atzīta iespēja dalībvalstīm uzticēt citai iestādei novērtēt "pašattīrīšanās" pasākumus, informāciju par kuriem nolūkā pierādīt savu uzticamību ir iesniedzis pretendents, par kuru ir radušās aizdomas par dalību slepenā norunā. Kā minēts 5.3. un 5.4. punktā, valstu centrālo iepirkuma iestāžu vai konkurences iestāžu iesaistīšana potenciālā slepenas norunas gadījuma izvērtēšanā nedrīkst ietekmēt līgumslēdzējas iestādes kompetenci pieņemt galīgo lēmumu par to, vai izslēgt pretendentu no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā.

Lai sadarbība starp līgumslēdzēju iestādi, kas vada līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, un valsts centrālajām iepirkuma vai konkurences iestādēm, risinot aizdomīgos slepenas norunas gadījumus, būtu veiksmīga un efektīva, abām pusēm ir jāatzīst, ka ir svarīgi risināt šo problēmu, izmantojot visus pieejamos resursus un laikus apmainoties ar informāciju. Līgumslēdzējām iestādēm vēl pirms iepirkuma procedūras uzsākšanas vajadzētu būt pieejamiem tādiem kontaktpunktiem centrālajā valsts iepirkuma iestādē un/vai konkurences iestādē, ar kuriem var sazināties, tiklīdz procedūras laikā rodas kādas aizdomas. Centrālajām iepirkuma vai konkurences iestādēm būtu jācenšas pēc iespējas ātrāk reaģēt uz līgumslēdzējas iestādes lūgumiem pēc palīdzības un padoma. Abām pusēm būtu jābūt gatavām attiecīgā gadījumā kopīgot visu informāciju, kas var būt būtiska, lai atklātu un izvērtētu slepenas norunas gadījumus⁽⁶⁷⁾. Pat ja līgumslēdzējas iestādes neapspriežas ar centrālajām iepirkuma vai konkurences iestādēm, ir ļoti ieteicams, lai tās paziņotu šīm iestādēm par visiem novērstajiem gadījumiem, kad bija radušās aizdomas par slepenu norunu, un par visiem galīgajiem lēmumiem, kas pieņemti, lai izslēgtu ekonomikas dalībniekus no dalības piešķiršanas procedūrās.

Visbeidzot, svarīgi ir arī tas, ka jebkurai saziņai starp līgumslēdzēju iestādi un citām iestādēm laikposmā starp aizdomīga slepenas norunas gadījuma identificēšanu un (ja tas ir iespējams saskaņā ar valsts tiesību aktiem) pieprasījumu ekonomikas dalībniekam iesniegt paskaidrojumus vajadzētu būt stingri konfidencialai un to nedrīkst izpaust aizdomās turētajam pretendentam vai citiem piešķiršanas procedūras dalībniekiem. Ja tas netiks izdarīts, visticamāk, pretendenti, kas slēguši slepenu norunu, nelikumīgi atbrīvosies no jebkuriem pierādījumiem par viņu norunu, kolīdz uzzinās par pasākumu, kas vērsti pret viņiem, tādējādi atņemot izpildiestādēm turpmākai izmeklēšanai svarīgus pierādījumus.

5.9. Nosacījumu izvirzīšana ekonomikas dalībnieka izslēgšanai saskaņā ar direktīvas 57. panta 7. punktu

Kā jau minēts⁽⁶⁸⁾, ar direktīvas 57. panta 7. punktu dalībvalstīm tiek ļauts noteikt šā panta īstenošanas nosacījumus. Šie nosacījumi var ietvert maksimālā perioda noteikšanu, kurā ekonomikas dalībnieks nedrīkstēs piedalīties nevienā publiskā iepirkuma procedūrā, kritēriju vai piemēru noteikšanu tam, ko varētu uzskatīt par apstākli, kurš pamato šādu izslēgšanu, un valsts struktūras noteikšanu, kas būs kompetenta piemērot izslēgšanu (kā apstiprināts direktīvas 102. apsvērumā). Direktīvas 57. panta 7. punktā ir paredzēts, ka gadījumos, kad termiņš izslēgšanai no dalības piešķiršanas procedūrās nav noteikts ar galīgu spriedumu, 57. panta 4. punktā minētajos gadījumos šis periods nevar pārsniegt trīs gadus no attiecīgā notikuma dienas. Tiesa savā nesen pieņemtajā judikatūrā⁽⁶⁹⁾ paskaidroja, ka attiecīgā notikuma datums, nosakot sākumpunktu izslēgšanas perioda aprēķināšanai, ir diena, kurā par ekonomikas dalībnieka prettiesisko rīcību tika pieņemts kompetentas iestādes lēmums, neņemot vērā datumu, kad ir radušies minētās notiesāšanas pamatā esošie faktiskie apstākļi.

Direktīvā dalībvalstīm netiek liegts precizēt, ka izslēgšanu uz laiku saskaņā ar 57. panta 7. punktu var noteikt līgumslēdzēja iestāde attiecībā uz pati savām turpmākajām piešķiršanas procedūrām vai cita struktūra (piem., valsts konkurences iestāde, centrālā iepirkuma iestāde vai kāda īpaši šim nolūkam izveidota struktūra) ar vispārīgāku piemērošanas jomu.

Saskaņā ar direktīvas 57. panta 7. punktu maksimālo trīs gadu izslēgšanas periodu piemēro tikai tad, ja izslēgšanas periods nav iepriekš noteikts ar galīgu spriedumu. Tas neliedz valsts tiesību aktos atļaut tiesu iestādēm apsvērt iespēju piemērot vēl ilgāku izslēgšanas periodu, ja tiek pieņemts galīgais spriedums slepenas norunas lietā, atkarībā no tās smaguma.

⁽⁶⁷⁾ Ievērojot nosacījumus, kas paredzēti ES un valstu tiesību aktos (jo īpaši Direktīvas 2019/1 31. pantā).

⁽⁶⁸⁾ Sk. 5.1. un 5.3. punktu.

⁽⁶⁹⁾ Spriedums lietā *Vossloh-Laeis*, 37., 38. un 41. punkts.

Ja ekonomikas dalībnieks, kas uz noteiktu laiku ir izslēgts no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā saskaņā ar direktīvas 57. panta 7. punktu, izslēgšanas periodā iesniedz piedāvājumu, līgumslēdzējai iestādei šis piedāvājums nav jāizskata un ir automātiski jānoraida. Kad ekonomikas dalībnieka izslēgšanas periods ir beidzies, līgumslēdzēja iestāde joprojām var nolemt izslēgt šo dalībnieku no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, bet tikai tad, ja izpildās 57. panta 4. punkta d) apakšpunktā izklāstītie piemērošanas nosacījumi.

Visbeidzot, lēmumi par izslēgšanu slepenas norunas dēļ attiecas tikai uz to ekonomikas dalībnieku, kurš ir atzīts par slepenas norunas dalībnieku, un nevis uz citiem ekonomikas dalībniekiem, kuri kaut kādā veidā bija saistīti ar šo dalībnieku (piem., izslēgtā uzņēmuma mātesuzņēmumi, citi uzņēmumi, kas pieder tai pašai grupai, vai meitasuzņēmumi), taču nebija iesaistīti konkrētajās piešķiršanas procedūrās. Protams, tas neskar līgumslēdzējas iestādes tiesības izslēgt no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā jebkuru ekonomikas dalībnieku, kas atrodas kādā no situācijām, kuras pamato izslēgšanu saskaņā ar direktīvās izklāstītajiem noteikumiem.

PIELIKUMS

Līdzekļi un ieteikumi, kā efektīvi vērsties pret slepenām norunām publiskajā iepirkumā**1. Ievads**

Jebkādi centieni nodrošināt patiesu konkurenci un labāko cenas un kvalitātes attiecību publiskajos iepirkumos paredz, ka iepirkumu speciālisti, jo īpaši iepirkuma amatpersonas, pilnībā apzinās ļoti vienkāršu faktu, proti, lai cik labi būtu organizēta un īstenota publiskā iepirkuma piešķiršanas procedūra, tā nenodrošinās labāko iespējamo rezultātu publiskajam iepircējam, ja pretendenti, kas tajā piedalīsies, slepeni vienosies, jau iepriekš nosakot, kurš no viņiem uzvarēs konkursā. Pretendentu slepena noruna nozīmē, ka iedzīvotāji nesaņems labāko iespējamo produktu vai pakalpojumu par labāko iespējamo cenu, un tas kaitēs sabiedrības interesēm.

Iepirkuma amatpersonai, t. i., personai, kura atrodas iepirkuma procedūras priekšplānā, ir galvenā nozīme, lai mazinātu slepenas norunas risku publiskajos iepirkumos un vērstos pret šo slepeno norunu, kad tā tiek konstatēta. Šī persona vislabāk spēj ierobežot risku, sagatavojot procedūru, atklāt slepeno norunu piedāvājumu izvērtēšanas gaitā un izmantot ES un valsts tiesību aktos paredzētos rīkus, kuri ļauj aktīvi risināt šo problēmu un nodrošināt, ka piešķiršanas procedūra ir balstīta uz konkurenci un ir godīga. Lai gan iepirkuma speciālisti bieži strādā sarežģītos apstākļos un ar stingriem termiņiem, viņi tiek aicināti spert šo papildu soli un pielikt papildu pūles, lai nodrošinātu valsts naudas pareizu izlietojumu.

Lai atbalstītu iepirkuma amatpersonas šā uzdevuma veikšanā, Komisija ir apkopojusi īsu padomu krājumu par to, kā:

- izstrādāt piešķiršanas procedūras tādā veidā, kas nepieļautu slepenu norunu starp pretendentiem (pielikuma 2. iedaļa),
- atklāt iespējamo slepeno norunu piedāvājumu izvērtēšanas gaitā (pielikuma 3. iedaļa) un
- reaģēt gadījumos, kad rodas aizdomas par šādu slepeno norunu (pielikuma 4. iedaļa).

Lai saņemtu plašākus ieteikumus, skatiet detalizētākus norādījumus, kurus publicējušas ESAO ⁽¹⁾ un OLAF ⁽²⁾, kā arī ES dalībvalstu konkurences iestādes.

2. Ieteikumi par to, kā izstrādāt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras tā, lai atturētu pretendētus no slepenas norunas

- Izstrādājot vispārējo iepirkuma stratēģiju un piešķiršanas procedūras, **centieties panākt, lai piedalītos pēc iespējas vairāk pretendentu** gan no jūsu valsts, gan no ārvalstīm.

Atvieglojot ekonomikas dalībnieku līdzdalību, palielinās konkurence un līdz minimumam samazinās slepenas norunas risks. Turklāt ārvalstu ekonomikas dalībnieku līdzdalība ierobežo slepenas norunas risku koncentrētajās nozarēs, kur darbojas maz pašu valsts ekonomikas dalībnieku.

- Kad esat iepazinies ar sava līguma priekšmetu, pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras plānošanas un uzsākšanas **rūpīgi izpētiet tirgu**, kas nodrošinās iepirkamo pakalpojumu vai produktu.
 - Centieties iegūt pēc iespējas vairāk informācijas par to, kas ir pieejams tirgū, kādas specifikācijas ir iespējams saņemt, kuri ekonomikas dalībnieki darbojas šajā nozarē, kādas cenas tiek piemērotas līdzīgos gadījumos (tāda paša veida iepirkumos gan publiskajā, gan privātajā sektorā), kādas ir darbuzņēmēja paredzamās izmaksas utt.
 - Ja jums nebūs skaidra priekšstats par tā pakalpojuma, preces vai darba paredzamajām reālajām tirgus izmaksām, kuru plānojat iepirkt konkursa kārtībā, jūs nevarēsiet novērtēt, cik piemēroti vai pamatoti ir piedāvājumi un vai nenotiek manipulācijas ar piedāvāto cenu.
 - Izmantojiet internetu, lai izpētītu tirgu, jūsu valsts elektronisko iepirkumu datubāzi nolūkā atrast precedētus no iepriekšējiem tāda paša vai līdzīga rakstura iepirkumiem, kā arī oficiālos sertificētu darbuzņēmēju profesionālos reģistrus.
 - Apspriediet šo jautājumu ar kolēģiem jūsu dienestā vai citās līgumslēdzējās iestādēs, kuras nesen iegādājušās to pašu produktu vai pakalpojumu, un izmantojiet viņu pieredzi.
 - Atcerieties, ka nav tādu noteikumu, kas aizliegtu iepirkuma amatpersonai veikt rūpīgu tirgus izpēti, tāpat kā ikviens to darītu pirms privātu pirkumu veikšanas.

⁽¹⁾ <https://www.oecd.org/daf/competition/guidelinesforfightingbidrigginginpublicprocurement.htm>

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/sfc/sites/sfc/files/sfc-files/Fraud%20in%20Public%20Procurement_final%2020.12.2017%20ARES%202017%296254403.pdf

- Plānojot savus pirkumus, **pēc iespējas izvairieties no paredzamības** vai stabilas atkārtotības bieži rīkotās piešķiršanas procedūrās.

Zināšanas vai pārliecība, ka nākamajos gados jūs ik pēc sešiem mēnešiem sāksit piešķiršanas procedūras par tādu pašu noteikta darba, produkta, pakalpojuma vai piegādes daudzumu ar tādu pašu paredzēto budžetu un ar tādiem pašiem līguma noteikumiem, ievērojami atvieglos slepenas norunas, jo ekonomikas dalībnieki, kas tajās iesaistās, zinās, ka līgumu pietiks visiem. Lai gan ir lietderīgi iepriekš informēt tirgu par vidēja termiņa un ilgtermiņa vajadzībām, mēģiniet organizēt šos pirkumus pietiekami daudzveidīgi attiecībā uz tādiem aspektiem kā laika grafiks, daudzumi un budžets. Tas apgrūtinās slepenās norunas dalībniekiem tirgus “godīgu” sadalīšanu savā starpā.

- **Plānojiēt un uzsāciet savas piešķiršanas procedūras pietiekami savlaicīgi**, lai jums būtu pietiekami daudz laika pienācīgi izvērtēt piedāvājumus un kļūdēt aizdomas par slepenām norunām, nenokavējot procedūras pabeigšanas termiņus.
- **Apsveriet iespēju rīkot centralizētu iepirkumu** (ja attiecībā uz jūsu pirkumu tas ir iespējams un ir piemēroti), jo tas var sniegt papildu garantijas par resursu pieejamību un zinātību, kas nepieciešama slepenas norunas atklāšanai.

Centralizēto iepirkšanu parasti organizē, slēdzot pamatlīgumus. Lai gan šī metode rada ievērojamas priekšrocības gan līgumslēdzējai iestādei, gan ekonomikas dalībniekiem (tā var būt īpaši noderīga sabiedrības vajadzību apmierināšanai un ātras piegādes garantēšanai), dažos gadījumos tai var būt nelabvēlīga ietekme, kas var veicināt slepenu norunu. Pamatlīgums principā ierobežo konkurenci nozarē, jo laikposmā līdz pat četriem gadiem neviens cits ekonomikas dalībnieks, izņemot pamatlīguma darbuzņēmējus, nevarēs piedalīties konkursā par konkrētiem līgumiem (vai līgumiem “pēc vajadzības”), kas tiks slēgti saskaņā ar pamatlīgumu. Jaunu tirgus dalībnieku neesamība šajā laikposmā varētu palielināt pamatlīguma darbuzņēmēju slepenas norunas risku, jo īpaši attiecībā uz pamatlīgumiem, kuros konkurence atsakas konkrēto līgumu posmā.

- Izstrādājiet un īstenojiet katru piešķiršanas procedūru tā, lai **veicinātu ekonomikas dalībnieku maksimālu dalību**.
- Izstrādājiet skaidras, pamatotas, visaptverošas un viegli izprotamas tehniskās specifikācijas un atlases kritērijus, kas ir samērīgi ar iepērkamo darbu, pakalpojumu vai precī un atbilst Eiropas un valsts prasībām.
- Izvairieties no nevajadzīgiem, pārlieku sarežģītiem, neatbilstīgiem vai diskriminējošiem noteikumiem (t. i., tādiem, kas ir labvēlīgi vai nelabvēlīgi noteiktiem ekonomikas dalībniekiem), kas ierobežo konkurenci un galu galā apdraud piešķiršanas procedūras objektivitāti un līgumslēdzējas iestādes kā potenciālā nākotnes klienta uzticamību.
- Izmantojiet ar kvalitāti saistītus piešķiršanas kritērijus: ja par piešķiršanas kritēriju izmanto tikai cenu, slepena noruna tiek atvieglota, jo vērtējuma rezultāts kļūst vieglāk paredzams un ar to var vieglāk manipulēt. Ja piedāvājumus vērtē, pamatojoties uz kvalitātes kritērijiem, slepenas norunas dalībniekiem ir grūtāk manipulēt ar saviem piedāvājumiem, jo viņi nevar viegli prognozēt, kā vērtēšanas komisija tos novērtēs.
- Kur vien iespējams, meklējiet inovatīvus risinājumus savām vajadzībām. Slepenas norunas shēmas dalībnieki, kuri parasti paļaujas uz stabiliem un paredzamiem publiskajiem iepirkumiem, bieži vien nevar nodrošināt inovatīvu pakalpojumu vai piegāžu sniegšanu atšķirībā no jaunajiem tirgus dalībniekiem, kuri ienāk tirgū, lai aizpildītu šo tukšumu. Tas krasi ierobežo pārliecību, ka slepenas norunas gadījumā kāds no tās dalībniekiem iegūs līgumu.
- Dodiet ekonomikas dalībniekiem pietiekami daudz laika sagatavoties un iesniegt piedāvājumu: neatkarīgi no ES direktīvās vai valsts tiesību aktos noteiktā minimālā termiņa, droši nosakiet ilgāku piedāvājumu iesniegšanas termiņu, ņemot vērā sniedzamā pakalpojuma vai piegādājamās preces sarežģītību.
- Neprasiet no ekonomikas dalībniekiem maksu par piekļuvi informācijai par piešķiršanas procedūru.
- Pilnvērtīgi izmantojiet elektronisko iepirkumu, kas pretendentiem atvieglo piekļuvi informācijai un piedāvājuma iesniegšanu.

- Publicējiet informāciju un paziņojumu par līgumu pēc iespējas plašāk un npublicējiet to brīvdienās, jo tas saīsina laiku, kas ekonomikas dalībniekiem pieejams piedāvājuma sagatavošanai.
- Centieties pēc iespējas ātrāk pabeigt procedūru, maksimāli ierobežojot laika periodu starp piedāvājumu saņemšanas termiņu un lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Tas mudina ekonomikas dalībniekus piedalīties un vienlaikus ierobežo laiku, kas ir pretendentu rīcībā iespējamu slepenu norunu noslēgšanai (piem., risinot sarunas par pretendenta izstāšanos no procedūras apmaiņā pret dalību līgumā kā apakšuzņēmējam).
- Izmantojiet metodes, kas **palielina ekonomikas dalībnieku izpratni par iespējamām sekām un attur viņus no slepenas norunas**.
 - Iepirkuma dokumentos iekļaujiet, piemēram, šādus noteikumus un klauzulas:
 - prasību, lai pretendenti iesniegtu deklarāciju, ka viņi savu piedāvājumu ir sagatavojuši neatkarīgi no citiem pretendentiem,
 - sodus, ja tiek konstatēts, ka nākamais darbuzņēmējs ir slēdzis slepenu norunu piešķiršanas procedūras kontekstā, vai nepārprotamu norādi, ka līgumslēdzēja iestāde var lauzt līgumu vai pieprasīt zaudējumu atlīdzināšanu minētā iemesla dēļ,
 - informāciju par iespējamiem sodiem, kas valsts tiesību aktos paredzēti par slepenu norunu (piem., izslēgšana no publiskajiem iepirkumiem uz noteiktu laiku vai naudassodi saskaņā ar konkurences noteikumiem).
 - Prasiet, lai pretendenti saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem procedūras laikā pēc iespējas drīzāk atklāj, vai plāno slēgt apakšuzņēmuma līgumus par daļu no līguma.
 - Rūpīgi apsveriet, kādu informāciju atklāt piešķiršanas procedūras laikā. Jums nav jāpārsniedz prasības, kas paredzētas Eiropas un valsts tiesību aktos. Ja iespējams, neizpaužiet tādu informāciju (piem., kas ir iesniedzis piedāvājumu, par kādu cenu, sākāku informācija par procedūru), kas varētu atvieglot saziņu starp ekonomikas dalībniekiem vai ļaut slepenas norunas dalībniekiem viegli pārbaudīt, vai viņi visi ir ievērojuši savu nelikumīgo vienošanos, piedaloties piešķiršanas procedūrās.

3. Ieteikumi, kā atklāt iespējamās slepenas norunas, izvērtējot piedāvājumus

- **Veltiet nepieciešamo laiku procedūras gaitā iesniegto piedāvājumu detalizētai izskatīšanai.** Bieži vien slepena noruna tiek atklāta pēc sīkām detaļām, kuras parasti netiek pamanītas, taču var sniegt pārliecinošas norādes, ka konkrētus piedāvājumus ir sagatavojusi viena un tā pati persona vai ka tie ir saskaņoti. Meklējiet:
 - identiskas kļūdas vai pareizrakstības kļūdas dažādos piedāvājumos,
 - dažādus piedāvājumus, kas sagatavoti līdzīgā rokrakstā vai burtveidolā,
 - piedāvājumus, kuros izmantota cita pretendenta veidlapa vai kontaktinformācija,
 - dažādus piedāvājumus ar identiski kļūdainiem aprēķiniem vai identisku metodiku noteiktu izmaksu aplēšanai,
 - piedāvājumus, kurus iesniegusi viena un tā pati persona vai personas ar vienādu kontaktinformāciju.
- **Pievērsiet lielāku uzmanību piedāvājumiem, kas būtiski neatbilst iepirkuma dokumentos prasītajiem obligātajiem standartiem,** lielākoties ir nepilnīgi vai saņemti no ekonomikas dalībnieka, kurš acīmredzami nav piemērots līguma izpildei.

Šādi piedāvājumi liecina par iespējamu slepenu norunu, kas paredz iesniegt tā dēvēto “tukšo piedāvājumu” (t. i., tādu piedāvājumu, kuram nav nekādu izredžu vai kuram nav plānots iegūt līgumu), lai manipulētu ar vērtējumu un sasniegtu vēlamo rezultātu.
- **Rūpīgi izpētiet pretendentu piedāvātās cenas,** jo īpaši tās cenas, kuras nav derīgas, jo ir vai nu pārāk zemas, vai pārāk augstas, salīdzinot ar paredzamajām līguma izmaksām, bez pamatota paskaidrojuma. Meklējiet:
 - norādes, kas liek domāt, ka uzņēmumi, iespējams, koordinē savas cenas, piemēram, vienāds cenu pieaugums, ko nevar izskaidrot ar tirgus izmaksu pieaugumu vai aizturētām atlaidēm, jo īpaši tirgū, kur vēsturiski tiek piešķirtas atlaides,
 - lielas atšķirības starp uzvarējušā piedāvājuma cenu un citiem piedāvājumiem,

- situāciju, kurā kāda piegādātāja piedāvājums šim līgumam ir daudz lielāks nekā tā paša piegādātāja piedāvājums citam līdzīgam līgumam,
 - ievērojamu iepriekšējo cenu samazinājumu pēc tam, kad jauns vai nejaušs ekonomikas dalībnieks ir iesniedzis piedāvājumu, jo tas nozīmē, ka jaunais dalībnieks, iespējams, ir izjaucis esošo karteli,
 - situāciju, kurā vietējie piegādātāji prasa augstākas cenas par vietēju piegādi nekā par piegādi uz tālākiem galamērķiem,
 - situāciju, kurā vietējie un nevietējie uzņēmumi norāda līdzīgas piegādes izmaksas,
 - situāciju, kurā lielākā daļa pretendentu prasa vienu un to pašu cenu,
 - situāciju, kurā daži pretendenti prasa būtiski atšķirīgas cenas par līdzīgām procedūrām.
- **Ja iespējams, pārbaudiet** (izmantojot elektroniskās iepirkumu datubāzes, piem., valsts līgumu reģistrus vai jebkuru citu pieejamu IT rīku), **vai saņemtie piedāvājumi atbilst ierastajam piedāvājumu modelim**, pamatojoties uz līdzīgām iepriekšējām piešķiršanas procedūrām. Var uzskatīt, ka šādi modeļi liecina par slepenu norunu. Lai identificētu šādus modeļus, pārbaudiet:
- cik bieži kādi ekonomikas dalībnieki uzvar vai zaudē iepirkuma procedūrās,
 - kuri ekonomikas dalībnieki pastāvīgi prasa augstas cenas dažās procedūrās un zemas cenas citās, par tādām pašām piegādēm, būvdarbiem vai pakalpojumiem,
 - vai tas pats ekonomikas dalībnieks vienmēr prasa zemāko cenu,
 - kuri ekonomikas dalībnieki iesniedz piedāvājumus, kas uzvar tikai noteiktos ģeogrāfiskos apgabalos,
 - kuri ekonomikas dalībnieki regulāri iesniedz piedāvājumus, bet nepiedalās jūsu procedūrā, kaut arī tika sagaidīts, ka viņi piedalīsies,
 - kuri ekonomikas dalībnieki procedūras laikā negaidīti atsauc savus piedāvājumus,
 - kuri ekonomikas dalībnieki vienmēr iesniedz piedāvājumus, bet nekad neuzvar,
 - kuri ekonomikas dalībnieki uzvar iepirkumu procedūrās pēc kārtas.
- **Izmantojiet ES un valsts tiesību aktos paredzētās iespējas jebkurā procedūras posmā iegūt informāciju par pretendenta nodomu nodot apakšuzņēmējam kādu līguma daļu un, ja tā ir, kuram uzņēmumam.**
- Ja izraudzītais pretendents nodod darbu apakšuzņēmējam, kas ir tā paša līguma pretendents, bet nav izraudzīts, vai ja izraudzītais pretendents nepiekrīt parakstīt līgumu, bet vēlāk kļūst par tā pretendenta apakšuzņēmēju, kuram rezultātā tiek piešķirts līgums, tās var uzskatīt par pietiekami pārliecinošām norādēm par slepenu norunu.
- **Pievērsiet uzmanību piedāvājumiem, ko iesniedz tādu ekonomikas dalībnieku konsorcijs**, kuri varēja piedalīties paši vai no kuriem bija sagaidāms, ka tie piedalīsies.
- Kopīgs piedāvājums var būt likumīga darījumdarbības izvēle atkarībā no iepirkuma procedūras konkrētajiem tirgus apstākļiem vai nepieciešamība, ja ekonomikas dalībnieki var izpildīt atlases kritērijus vai viņiem ir lielākas izredzes saņemt līguma slēgšanas tiesības, tikai piedaloties kā konsorcijam. Ja šķiet, ka neviena no iepriekš minētajiem iemesliem nav, jums ir rūpīgi jāizvērtē, vai kopīgo piedāvājumu var uzskatīt par norādi par slepenu norunu.
- **Pievērsiet uzmanību arī tiem piedāvājumiem, kurus piešķiršanas procedūrā iesniedz noteiktā veidā saistīti ekonomikas dalībnieki** (piem., piedāvājumiem, kurus iesniedz mātesuzņēmums un tā meitasuzņēmums vai divi uzņēmumi, kas pieder pie vienas un tās pašas grupas).
- Lai gan ne vienmēr ir pašsaprotami, ka šādiem saistītiem uzņēmumiem ir bijusi piekļuve otra piedāvājuma sagatavošanai vai ka tie ir slepeni vienojušies, saistīto uzņēmumu piedāvājumi var ietvert slepenu norunu un jums, iespējams, būs jāpārlicinās, vai visi piedāvājumi ir sagatavoti pilnīgi neatkarīgi viens no otra.
- **Pievērsiet īpašu uzmanību piedāvājumiem, ko iesniedz ekonomikas dalībnieki, kurus jūsu līgumslēdzēja iestāde vai cita līgumslēdzēja iestāde agrāk ir izslēgusi slepenas norunas dēļ vai kurus valsts konkurences iestāde iepriekš ir atzinusi par vainīgiem slepenas norunas istenošanā.**

Lai gan šāda vainas atzīšana automātiski nenozīmē pretendenta izslēgšanu no dalības konkrētajā piešķiršanas procedūrā, noteiktos apstākļos to var uzskatīt par pietiekami pārliecinošu norādi par slepenu norunu. Nekas jums neliedz ņemt vērā arī ārzmēs identificētus slepenas norunas gadījumus, kuros iesaistīts tas pats ekonomikas dalībnieks. Pats par sevi saprotams, ka gadījumos, kad ekonomikas dalībnieks uz noteiktu laiku ir izslēgts no visām piešķiršanas procedūrām jūsu valstī un šajā laikā iesniedz piedāvājumu, jums tas ir jāizslēdz no savas piešķiršanas procedūras, nevērtējot iesniegto piedāvājumu.

4. Ieteikumi par to, kā rīkoties gadījumos, kad rodas aizdomas par slepenu norunu

- Ja esat secinājis, ka ir pietiekami pārliecinošas norādes par to, ka vairāki ekonomikas dalībnieki ir slepeni vienojušies, lai ierobežotu konkurenci vai iepriekš noteiktu piešķiršanas procedūras uzvarētāju, **ES tiesību akti dod jums tiesības apsvērt iespēju izslēgt iesaistītos pretendentes no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā.**
 - Pirms pieņemt šādu lēmumu, rūpīgi izvērtējiet jūsu rīcībā esošās norādes un dokumentējiet savus konstatējumus (arī visu saistīto saziņu).
 - Ņemiet vērā tādus aspektus kā to faktu raksturs un nopietnība, kuru dēļ jums radās aizdomas par slepenu norunu, iespējamie pretendenta sniegtie paskaidrojumi (sk. tālāk) un tirgus stāvoklis attiecīgajā nozarē.
 - Apsveriet tikai to pretendentu izslēgšanu, kuri rada reālus draudus konkurencei, piemēram, tikai to pretendentu izslēgšanu, kuri uzsāka slepenās norunas shēmas sagatavošanu vai vadīja to.
 - Ņemiet vērā, ka jebkurai brīdinājuma zīmei, kas norāda uz slepenu norunu, var būt pamatots izskaidrojums, kas jums ir jāņem vērā, pirms izslēdzat pretendentu no dalības procedūrā.
- Izmantojiet ES un valsts tiesību aktos paredzētās iespējas, lai **atļautu pretendentam sniegt paskaidrojumus par savu piedāvājumu**, jo īpaši par tiem aspektiem, kas rada aizdomas par slepenu norunu.

Pretendenti, kurus tur aizdomās par slepenu norunu piešķiršanas procedūras kontekstā, saskaņā ar ES tiesību aktiem ir tiesības vērst jūsu uzmanību uz argumentiem par labu viņu dalības saglabāšanai procedūrā. Tas attiecas arī uz pierādījumiem, ka tie ir veikuši pasākumus savas uzticamības atjaunošanai (ja pretendenti tika izslēgti no dalības iepriekšējā procedūrā vai valsts konkurences iestāde bija atzinusi tos par vainīgiem slepenā norunā) vai ka viņu dalība procedūrā neapdraud nepieciešamo īsteno konkurenci. Ja uzskatāt, ka pretendenta iesniegtie argumenti vai “pašattīrīšanās” pasākumi, kas veikti saskaņā ar ES direktīvām vai valsts tiesību aktiem, ir pietiekami, lai pierādītu tā uzticamību, jums ir jā saglabā pretendenta dalība procedūrā. Tas palielinātu konkurenci, jo īpaši koncentrētos tirgos, kuros darbojas maz ekonomikas dalībnieku.

- Saņemot un izvērtējot šādus argumentus, tiešā veidā nevainojiet pretendentes par slepenu norunu un pat neizrādiet, ka jūs to varat darīt, jo tas var mudināt pretendentes, kuri piedalījušies slepenā norunā, nelikumīgi iznīcināt pierādījumus, kas var būt noderīgi šajā procesā.
- Ievērojiet principu par vienlīdzīgu attieksmi pret pretendentiem (t. i., dodiet visiem attiecīgajiem pretendentiem vienādas iespējas kļiedēt jebkuras bažas, kas jums var rasties saistībā ar viņu piedāvājumu), bet nekad neapsprīdiet šīs bažas kopā ar pretendentiem.
- Izvērtējot saņemtos paskaidrojumus, pievērsiet uzmanību jebkurai apgalvojumam, kas var apstiprināt jūsu aizdomas, piemēram, tam, ka pretendenti pamato savas cenas, atsaucoties uz “nozares ieteiktajām cenām”, “standarta tirgus cenām” vai “nozares cenu grafikiem”, jo tas liecina, ka viņi nepārdod konkrētajā apgabalā vai konkrētiem pircējiem, turklāt nesniedz nekādu pamatotu paskaidrojumu vai izmanto vispārīgus argumentus vai pat tādu pašu terminoloģiju kā citi pretendenti, kad tie izskaidro savu prasīto cenu.
- Pārbaudiet pretendentu iesniegtos argumentus samērīgi un ar atvērtu prātu.
- **Sazinieties ar savas valsts konkurences iestādi un/vai centrālo iepirkuma iestādi** (vai jebkuru citu kompetento iestādi atkarībā no valsts līmenī pastāvošās kārtības), jo īpaši šaubu gadījumā, lai saņemtu viņu ieteikumus un ekspertu palīdzību šā jautājuma risināšanā.
 - Varat arī apsvērt iespēju lūgt padomu savam juridiskajam vai revīzijas departamentam, ja tāds ir pieejams un/vai izveidots.

- Paturiet šo saziņu noslēpumā un neinformējiet par to ne aizdomās turēto pretendentu, ne citus pretendentes, lai nepieļautu, ka pretendentiem, kuri potenciāli ir vienojušies slepenā norunā, būtu laiks nelikumīgi iznīcināt pierādījumus, pirms nolemj iejaukties konkurences iestādē.
 - Ja nolemjat izslēgt pretendentu šā iemesla dēļ, **informējiet par to savas valsts konkurences iestādi un/vai centrālo iepirkuma iestādi**, sniedzot pēc iespējas vairāk informācijas. Tas, iespējams, ļaus šīm iestādēm sekot līdzī konkrētajai lietai un, vispārīgāk, sekot līdzī tam, kā līgumslēdzējas iestādes valsts līmenī izmanto minēto izslēgšanas iemeslu.
-

Iebildumu necelšana pret paziņoto koncentrāciju**(Lieta M.10148 — FCA/EEPS/JV)****(Dokuments attiecas uz EEZ)**

(2021/C 91/02)

Komisija 2021. gada 12. martā nolēma neiebilst pret iepriekš minēto paziņoto koncentrāciju un atzīt to par saderīgu ar iekšējo tirgu. Šis lēmums pamatots ar Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Pilns lēmuma teksts ir pieejams tikai angļu valodā, un to publicēs pēc tam, kad no teksta būs izņemta visa komercnoslēpumus saturošā informācija. Lēmums būs pieejams:

- Komisijas konkurences tīmekļa vietnes uzņēmumu apvienošanās sadaļā (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Šajā tīmekļa vietnē ir pieejamas dažādas individuālo apvienošanās lēmumu meklēšanas iespējas, tostarp meklēšana pēc sabiedrības nosaukuma, lietas numura, datuma un nozaru kodiem,
- elektroniskā veidā EUR-Lex tīmekļa vietnē (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lv>) ar dokumenta numuru 32021M10148. EUR-Lex piedāvā tiešsaistes piekļuvi Eiropas Savienības tiesību aktiem.

⁽¹⁾ OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp.

Iebildumu necelšana pret paziņoto koncentrāciju
(Lieta M.9728 — Altice/OMERS/Allianz/Covage)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2021/C 91/03)

Komisija 2020. gada 27. novembrī nolēma neiebilst pret iepriekš minēto paziņoto koncentrāciju un atzīt to par saderīgu ar iekšējo tirgu. Šis lēmums pamatots ar Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu kopā ar 6. panta 2. punktu. Pilns lēmuma teksts ir pieejams tikai franču valodā, un to publicēs pēc tam, kad no teksta būs izņemta visa komercnoslēpumus saturošā informācija. Lēmums būs pieejams:

- Komisijas konkurences tīmekļa vietnes uzņēmumu apvienošanas sadaļā (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Šajā tīmekļa vietnē ir pieejamas dažādas individuālo apvienošanās lēmumu meklēšanas iespējas, tostarp meklēšana pēc sabiedrības nosaukuma, lietas numura, datuma un nozaru kodiem,
- elektroniskā veidā *EUR-Lex* tīmekļa vietnē (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lv>) ar dokumenta numuru 32020M9728. *EUR-Lex* piedāvā tiešsaistes piekļuvi Eiropas Kopienu tiesību aktiem.

⁽¹⁾ OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp.

Iebildumu necelšana pret paziņoto koncentrāciju
(Lieta M.9554 — Elanco Animal Health/Bayer Animal Health Division)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2021/C 91/04)

Komisija 2020. gada 8. jūnijā nolēma neiebilst pret iepriekš minēto paziņoto koncentrāciju un atzīt to par saderīgu ar iekšējo tirgu. Šis lēmums pamatots ar Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu kopā ar 6. panta 2. punktu. Pilns lēmuma teksts ir pieejams tikai angļu valodā, un to publicēs pēc tam, kad no teksta būs izņemta visa komercnoslēpumus saturošā informācija. Lēmums būs pieejams:

- Komisijas konkurences tīmekļa vietnes uzņēmumu apvienošanās sadaļā (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Šajā tīmekļa vietnē ir pieejamas dažādas individuālo apvienošanās lēmumu meklēšanas iespējas, tostarp meklēšana pēc sabiedrības nosaukuma, lietas numura, datuma un nozaru kodiem,
- elektroniskā veidā *EUR-Lex* tīmekļa vietnē (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lv>) ar dokumenta numuru 32020M9554. *EUR-Lex* piedāvā tiešsaistes piekļuvi Eiropas Savienības tiesību aktiem.

⁽¹⁾ OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp.

IV

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

EIROPAS KOMISIJA

Eiropas Centrālās bankas noteiktā procentu likme tās refinansēšanas operācijām ⁽¹⁾:**0,00 % 2021. gada 1. marts****Euro maiņas kurss ⁽²⁾****2021. gada 17. marts**

(2021/C 91/05)

1 euro =

Valūta			Maiņas kurss		
USD	ASV dolārs	1,1907	CAD	Kanādas dolārs	1,4852
JPY	Japānas jena	130,02	HKD	Hongkongas dolārs	9,2476
DKK	Dānijas krona	7,4360	NZD	Jaunzēlandes dolārs	1,6618
GBP	Lielbritānijas mārciņa	0,85668	SGD	Singapūras dolārs	1,6036
SEK	Zviedrijas krona	10,1355	KRW	Dienvīdkorejas vona	1 346,65
CHF	Šveices franks	1,1047	ZAR	Dienvīdāfrikas rands	17,7180
ISK	Islandes krona	151,40	CNY	Ķīnas juaņa renminbi	7,7435
NOK	Norvēģijas krona	10,1213	HRK	Horvātijas kuna	7,5765
BGN	Bulgārijas leva	1,9558	IDR	Indonēzijas rūpija	17 216,30
CZK	Čehijas krona	26,159	MYR	Malaizijas ringits	4,9075
HUF	Ungārijas forints	367,74	PHP	Filipīnu peso	57,982
PLN	Polijas zlots	4,6136	RUB	Krievijas rublis	87,8245
RON	Rumānijas leja	4,8874	THB	Taizemes bāts	36,656
TRY	Turcijas lira	8,9498	BRL	Brazīlijas reāls	6,7299
AUD	Austrālijas dolārs	1,5427	MXN	Meksikas peso	24,6882
			INR	Indijas rūpija	86,4290

⁽¹⁾ Kurss, kas pielietots nesenos darījumos ir ņemts pirms norādītās dienas. Mainīgā kursa gadījumā procentu likme ir marginālā likme.⁽²⁾ Datu avots: atsaucies maiņas kursu publicējusi ECB.

V

(Atzinumi)

ADMINISTRATĪVAS PROCEDŪRAS

EIROPAS KOMISIJA

Uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus un informācija par saistītām darbībām saskaņā ar EIP 2021. gada darba programmu pētniecības un inovācijas pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” (2021.–2027. gads) ietvaros

(2021/C 91/06)

Ar šo aicinām iesniegt priekšlikumus un informējam par saistītām darbībām saskaņā ar EIP 2021. gada darba programmu pētniecības un inovācijas pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” (2021.–2027. gads) ietvaros.

Komisija ar 2021. gada 17. marta Lēmumu C(2021) 1510 ir pieņēmusi EIP 2021. gada darba programmu.

Aicinām iesniegt priekšlikumus attiecībā uz minētajiem uzaicinājumiem. EIP 2021. gada darba programma, tās termiņi un budžets, informācija par uzaicinājumu kārtību un saistītām darbībām un norādījumi iesniedzējiem par priekšlikumu iesniegšanu ir pieejami portālā “*Funding & Tender opportunities*”:

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home> .

EIROPAS PERSONĀLA ATLASES BIROJS

PAZIŅOJUMS PAR ATKLĀTO KONKURSU

(2021/C 91/07)

Eiropas Personāla atlases birojs (EPSO) rīko atklāto konkursu:

EPSO/AST/149/21 — KODOLDROŠĪBAS INSPEKTORI (AST 3)

Paziņojums par konkursu ir publicēts 24 valodās *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* C sērijā 91 A 2021. gada 18 martā.

Papildu informācija pieejama EPSO tīmekļa vietnē: <https://epso.europa.eu/>

PROCEDŪRAS, KAS SAISTĪTAS AR KONKURENCES POLITIKAS ĪSTENOŠANU

EIROPAS KOMISIJA

Iepriekšējs paziņojums par koncentrāciju
(Lieta M.10193 — OTPP/IFM/Enwave Energy Canada)**Lieta, kas pretendē uz vienkāršotu procedūru****(Dokuments attiecas uz EEZ)**

(2021/C 91/08)

1. Komisija 2021. gada 11. martā saņēma paziņojumu par ierosinātu koncentrāciju, ievērojot Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 4. pantu.

Šis paziņojums attiecas uz šādiem uzņēmumiem:

- *Ontario Teachers' Pension Plan* ("OTPP", Kanāda),
- *IFM Investors Pty Ltd* ("IFM", Austrālija),
- *Enwave Energy Corporation* ("Enwave Energy Canada", Kanāda) darījumdarbība Kanādā.

Uzņēmumi OTPP un IFM Apvienotās regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē iegūst kopīgu kontroli pār uzņēmumu Enwave Energy Canada.

Koncentrācija tiek veikta, iegādājoties daļas.

2. Attiecīgie uzņēmumi veic šādu uzņēmējdarbību:

- OTPP: skolotāju pensijas ienākumu pārvaldība un ieguldījumu veikšana pensiju plāna aktīvos Ontārio provincē (Kanāda),
- IFM: gobāla mēroga ieguldījumu pārvaldība visā infrastruktūrā, kas vairāku Austrālijas bezpeļņas pensiju fondu vārdā nodarbojas ar biržā tirgoto kapitāla instrumentu, privātā kapitāla un parāda ieguldījumu pārvaldību,
- Enwave Energy Canada: centralizētas siltumapgādes, dzesēšanas un elektroenerģijas ražošanas pakalpojumu sniegšana klientiem, kas atrodas Kanādā.

3. Iepriekšējā pārbaudē Komisija konstatē, ka uz paziņoto darījumu, iespējams, attiecas Apvienotās regulas darbības joma. Tomēr galīgais lēmums šajā jautājumā netiek pieņemts.

Ievērojot Komisijas paziņojumu par vienkāršotu procedūru dažu koncentrācijas procesu izskatīšanai saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 139/2004 ⁽²⁾, jānorāda, ka šī lieta ir nododama izskatīšanai atbilstoši procedūrai, kas paredzēta šajā paziņojumā.

4. Komisija aicina ieinteresētās trešās personas iesniegt tai savus iespējamus apsvērumus par ierosināto darījumu.

Apsvērumiem jānonāk Komisijā ne vēlāk kā 10 dienu laikā pēc šīs publikācijas datuma. Vienmēr jānorāda šāda atsauce:

M.10193 — OTPP/IFM/Enwave Energy Canada

⁽¹⁾ OV L 24, 29.1.2004., 1.lpp. ("Apvienotās regula").

⁽²⁾ OV C 366, 14.12.2013., 5. lpp.

Apsvērumus Komisijai var nosūtīt pa e-pastu, pa faksu vai pa pastu. Lūdzam izmantot šādu kontaktinformāciju:

Epasts: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Fakss +32 22964301

Pasta adrese:

European Commission
Directorate-General Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

CITI TIESĪBU AKTI

EIROPAS KOMISIJA

**Standarta grozījuma apstiprināšana ar aizsargātu nosaukumu apzīmēta vīna nozares produkta
specifikācijā: paziņojuma publicēšana saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2019/33
17. panta 2. un 3. punktu**

(2021/C 91/09)

Šis paziņojums ir publicēts saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2019/33 ⁽¹⁾ 17. panta 5. punktu.

PAZIŅOJUMS PAR STANDARTA GROZĪJUMU, AR KO GROZA VIENOTO DOKUMENTU

“COTEAUX DES BARONNIES”

PGI-FR-A1159-AM02

Paziņojuma datums: 14.12.2020.

APSTIPRINĀTĀ GROZĪJUMA APRAKSTS UN PAMATOJUMS

1. Vīnu organoleptisko īpašību apraksts

Produktu organoleptisko īpašību apraksts ir precizēts attiecībā uz vīnu krāsu:

Attiecībā uz sarkanajiem vīniem: pievieno šādu teikumu: “To krāsas ir piesātinātas – no rubīnsarkanās līdz granītsarkanajai.”

Attiecībā uz sārtvīniem: “Sārtvīnu krāsu palete ir dažāda – sākot no zemas intensitātes violeta toņa līdz pat piesātinātākiem lašsārtajiem toņiem”.

Un attiecībā uz baltvīniem: “Baltvīnu krāsas ir no bāli dzeltenas līdz zeltaini dzeltenai ar zaļiem atspīdumiem.”

2. Ģeogrāfiskais apgabals un tiešās apkaimes apgabals

Ģeogrāfiskā apgabala, kā arī tiešās apkaimes apgabala sastāvā esošās pašvaldības ir atkārtoti iekļautas pašvaldību sarakstā saskaņā ar 2020. gada teritoriālo vienību klasifikatoru, kas ir valsts atsauce un kurā ir iekļauts pašvaldību saraksts pa departamentiem. Atkārtota iekļaušana pašvaldību sarakstā ir grozījums pēc formas, kā rezultātā netiek grozīts ģeogrāfiskais apgabals un tiešās apkaimes apgabals.

3. Vīnogu šķirņu izvēle

Vīnogu šķirnes, kas definētas ar AĢIN “Coteaux des Baronnies” apzīmēto vīnu ražošanai, papildina ar šādām 10 šķirnēm: ‘Artaban N’, ‘Floréal B’, ‘Monarch N’, ‘Muscaris B’, ‘Prior N’, ‘Solaris B’, ‘Soreli B’, ‘Souvignier gris’, ‘Vidoc N’, ‘Voltis B’.

Ir zināms, ka šīs šķirnes ir izturīgas pret sausumu un sēnīšu slimībām. Tās ļauj mazāk izmantot augu aizsardzības līdzekļus, bet gan savu fizioloģisko, gan vīndarības īpašību ziņā atbilst AĢIN ražošanā izmantotajām šķirnēm. Tās neietekmē ar AĢIN apzīmēto vīnu īpašības.

⁽¹⁾ OV L 9, 11.1.2019., 2. lpp.

4. Galvenie pārbaudītie specififikācijas punkti

Ir veikti grozījumi galveno pārbaudāmo punktu sarakstā un to novērtēšanas metodē, lai precizētu, ka iekšējās kontroles laikā atklātas neatbilstības gadījumā nefasētu vīnu un fasētu vīnu organoleptisko īpašību pārbaudi veic aizsardzības un pārvaldības organizācija (ODG). Tas atbilst kontroles plānā paredzētajiem noteikumiem.

5. Pārbaudes iestāde

Aizsargātās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Coteaux des Baronnies” specififikācijas III nodaļu papildina *Institut National de l'Origine et de la Qualité (INAO)*, kas ir par pārbaudi atbildīgā iestāde, kontaktinformācija. Pārbaudi INAO vārdā veic pārbaudes iestāde CERTIPAQ.

VIENOTS DOKUMENTS

1. Produkta nosaukums

“Coteaux des Baronnies”

2. Ģeogrāfiskās izcelsmes norādes veids:

AGIN – aizsargāta ģeogrāfiskās izcelsmes norāde

3. Vīnkopības produktu kategorijas

1. Vīns
5. Kvalitatīvs dzirkstošais vīns

4. Vīna vai vīnu apraksts

Nedzirkstošo vīnu analītiskās īpašības

Aizsargātā ģeogrāfiskās izcelsmes norāde “Coteaux des Baronnies” ir paredzēta kvalitatīviem nedzirkstošajiem un dzirkstošajiem sarkanvīniem, sārtvīniem un baltvīniem.

Nedzirkstošo vīnu ar aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi “Coteaux des Baronnies” spirta kopējā tilpumkoncentrācija ir vismaz 10,5 %.

Nedzirkstošo vīnu spirta kopējā koncentrācija (robežvērtība), kopējais skābums (robežvērtība), gaistošais skābums (robežvērtība) un kopējais sēra dioksīda saturs (robežvērtība) ir noteikts Kopienas tiesību aktos.

Vispārīgās analītiskās īpašības	
Spirta maksimālā kopējā tilpumkoncentrācija (%):	
Spirta minimālā faktiskā tilpumkoncentrācija (%)	9
Minimālais kopējais skābums:	
Maksimālais gaistošais skābums (miliekvivalentos uz litru):	
Sēra dioksīda maksimālais kopējais saturs (miligramos uz litru):	

Vīnu organoleptiskās īpašības

Sarkanvīni ir pilnmiesīgi un harmoniski. Augļu aromāta intensitāte atšķiras atkarībā no vīnogu šķirnēm un veiktajām darbībām. Parasti tiem ir tanīnu struktūra, ko līdzsvaro raksturīgais svaigums. To krāsas ir piesātinātas – no rubīnsarkanās līdz granītsarkanajai.

Baltvīnu un sārtvīnu īpašības ir interesantas, tos vairāk raksturo augļi (“svaigi augļi”, “eksotiskie augļi”) nevis mineralitāte. Šo vīnu patīkamais dzīvīgums garantē to svaigumu. Sārtvīnu krāsu palete ir dažāda – sākot no zemas intensitātes violeta toņa, līdz pat piesātinātākiem lašsārtajiem toņiem. Baltvīnu krāsas ir no bāli dzeltenas līdz zeltaini dzeltenai ar zaļiem atspīdumiem.

Kvalitatīvo dzirkstošo vīnu analītiskās un organoleptiskās īpašības

Kvalitatīvo dzirkstošo vīnu faktiskais spirta saturs (robežvērtība), spirta kopējā koncentrācija (robežvērtība: bāzes vīnam), kopējais skābums (robežvērtība), gaistošais skābums (robežvērtība) un kopējais sēra dioksīda saturs (robežvērtība) ir noteikts Kopienas tiesību aktos.

Kvalitatīvo dzirkstošo vīnu aromātu palete līdzinās nedzirkstošo vīnu aromātu paletei, tiem ir labi līdzsvarota burbulišu struktūra un dzirkstīgums.

Vispārīgās analītiskās īpašības	
Spirta maksimālā kopējā tilpumkoncentrācija (%):	
Spirta minimālā faktiskā tilpumkoncentrācija (%)	
Minimālais kopējais skābums:	
Maksimālais gaistošais skābums (miliekivalentos uz litru):	
Sēra dioksīda maksimālais kopējais saturs (miligramos uz litru):	

5. *Vīnkopības metodes*a) *Īpašās vīndarības metodes*

Īpašā vīndarības metode

Attiecībā uz vīndarības metodi vīniem jāatbilst saistībām, kas noteiktas Kopienas līmenī un Lauku un jūras zvejas kodeksā.

b) *Maksimālās ražas*

90 hektolitru no hektāra

6. **Noteiktais ģeogrāfiskais apgabals**

Vīnogu novākšana, vīnu ar ģeogrāfiskās izcelsmes norādi "Coteaux des Baronnie" vinifikācija un pagatavošana notiek šādās Drôme departamenta 65 pašvaldībās atbilstīgi oficiālajam 2020. gada teritoriālo vienību klasifikatoram (TVK):

Arpavon, Aubres, Aulan, Ballons, Barret-de-Lioure, Beauvoisin, Bellecombe-Tarendol, Bénivay-Ollon, Bésignan, Buis-les-Baronnies, La Charce, Châteauneuf-de-Bordette, Chaudbonne, Chauvac-Laux-Montaux, Condorcet, Cornillac, Cornillon-sur-l'Oule, Curnier, Eygalayes, Eygaliers, Eyroles, Ferrassières, Izon-la-Bruisse, Laborel, Lachau, Lempis, Mévouillon, Montauban-sur-l'Ouvèze, Montaulieu, Montbrun-les-Bains, Montferrand-la-Fare, Montfroc, Montguers, Montréal-les-Sources, Pelonne, La Penne-sur-l'Ouvèze, Pierrelongue, Les Pilles, Plaisians, Le Poët-en-Percip, Le Poët-Sigillat, Pommerol, Propiac, Reilhanette, Rémuzat, Rioms, La Roche-sur-le-Buis, Rochebrune, La Rochette-du-Buis, Roussieux, Sahune, Saint-Auban-sur-l'Ouvèze, Saint-Ferréol-Trente-Pas, Saint-May, Saint-Sauveur-Gouvernet, Sainte-Euphémie-sur-Ouvèze, Sainte-Jalle, Séderon, Valouse, Verclause, Vercoiran, Vers-sur-Méouge, Villebois-les-Pins, Villefranche-le-Château, Villeperdrix.

7. **Galvenā(-ās) vīna vīnogu šķirne(-es)**

'Abouriou B'

'Alicante Henri Bouschet N'

'Aligoté B'

'Alphonse Lavallée N'

'Altesse B'

'Aléatico N'

'Aramon N'

‘Aramon blanc B’
‘Aramon gris G’
‘Aranel B’
‘Arinarnoa N’
‘Arriloba B’
‘Arrufiac B’ – ‘Arrufiat’
‘Artaban N’
‘Aubin B’
‘Aubun N’ – ‘Murescola’
‘Auxerrois B’
‘Bachet N’
‘Barbaroux Rs’
‘Baroque B’
‘Biancu Gentile B’
‘Blanc Dame B’
‘Bouchalès N’
‘Bouillet N’
‘Bourboulenc B’ – ‘Doucillon blanc’
‘Brachet N’ – ‘Braquet’
‘Brun Fourca N’
‘Brun argenté N’ – ‘Vaccarèse’
‘Béclan N’ – ‘Petit Béclan’
‘Béquignol N’
‘Cabernet franc N’
‘Cabernet-Sauvignon N’
‘Caladoc N’
‘Calitor N’
‘Camaralet B’
‘Carcajolo N’
‘Carcajolo blanc B’
‘Carignan N’
‘Carignan blanc B’
‘Carmenère N’
‘Castets N’
‘Chambourcin N’
‘Chardonnay B’
‘Chasan B’
‘Chasselas B’
‘Chatus N’
‘Chenanson N’
‘Chenin B’
‘Cinsaut N’ – ‘Cinsault’
‘Clairette B’

‘Clairette rose Rs’
‘Clarín B’
‘Claverie B’
‘Codivarta B’
‘Colobel N’
‘Colombard B’
‘Colombaud B’ – ‘Bouteillan’
‘Corbeau N’ – ‘Douce noire’
‘Cot N’ – ‘Malbec’
‘Couderc noir N’
‘Counoise N’
‘Courbu B’ – ‘Gros Courbu’
‘Courbu noir N’
‘Couston N’
‘Crouchen B’ – ‘Cruchen’
‘César N’
‘Duras N’
‘Durif N’
‘Egiodola N’
‘Ekigaiña N’
‘Etraire de la Dui N’
‘Fer N’ – ‘Fer Servadou’, ‘Braucol’, ‘Mansois’, ‘Pinenc’
‘Feunate N’
‘Floreale B’
‘Florental N’
‘Folignan B’
‘Folle blanche B’
‘Fuella nera N’
‘Furmint B’
‘Gamaret’
‘Gamay Fréaux N’
‘Gamay N’
‘Gamay de Bouze N’
‘Gamay de Chaudenay N’
‘Ganson N’
‘Garonnet N’
‘Gascon N’
‘Genovèse B’
‘Gewurztraminer Rs’
‘Goldriesling B’
‘Gouget N’
‘Graisie B’
‘Gramon N’

‘Grassen N’ – ‘Grassenc’
‘Grenache N’
‘Grenache blanc B’
‘Grenache gris G’
‘Gringet B’
‘Grolleau N’
‘Grolleau gris G’
‘Gros Manseng B’
‘Jacquère B’
‘Joubertin’
‘Jurançon blanc B’
‘Jurançon noir N’ – ‘Dame noire’
‘Landal N’
‘Lauzet B’
‘Len de l’El B’ – ‘Loin de l’Oeil’
‘Liliorila B’
‘Listan B’ – ‘Palomino’
‘Lledoner pelut N’
‘Léon Millot N’
‘Macabeu B’ – ‘Macabeo’
‘Mancin N’
‘Manseng noir N’
‘Marsanne B’
‘Marselan N’
‘Maréchal Foch N’
‘Mauzac B’
‘Mauzac rose Rs’
‘Mayorquin B’
‘Melon B’
‘Merlot N’
‘Merlot blanc B’
‘Meslier Saint-François B’ – ‘Gros Meslier’
‘Meunier N’
‘Milgranet N’
‘Molette B’
‘Mollard N’
‘Monarch N’
‘Mondeuse N’
‘Mondeuse blanche B’
‘Monerac N’
‘Montils B’
‘Morrastel N’ – ‘Minustellu’, ‘Graciano’
‘Mourvaison N’

'Mourvèdre N' – 'Monastrell'
'Mouyssaguès'
'Muresconu N' – 'Morescono'
'Muscadelle B'
'Muscardin N'
'Muscaris B'
'Muscat Ottonel B' – 'Muscat', 'Moscato'
'Muscat cendré B' – 'Muscat', 'Moscato'
'Muscat d'Alexandrie B' – 'Muscat', 'Moscato'
'Muscat de Hambourg N' – 'Muscat', 'Moscato'
'Muscat à petits grains blancs B' – 'Muscat', 'Moscato'
'Muscat à petits grains roses Rs' – 'Muscat', 'Moscato'
'Muscat à petits grains rouges Rg' – 'Muscat', 'Moscato'
'Mérille N'
'Müller-Thurgau B'
'Nielluccio N' – 'Nielluciu'
'Noir Fleurien N'
'Négret de Banhars N'
'Négrette N'
'Oberlin noir N'
'Ondenc B'
'Orbois B'
'Pagadebiti B'
'Pascal B'
'Perdea B'
'Persan N'
'Petit Courbu B'
'Petit Manseng B'
'Petit Meslier B'
'Petit Verdot N'
'Picardan B' – 'Araignan'
'Pineau d'Aunis N'
'Pinot blanc B'
'Pinot gris G'
'Pinot noir N'
'Piquepoul blanc B'
'Piquepoul gris G'
'Piquepoul noir N'
'Plant de Brunel N'
'Plant droit N' – 'Espanenc'
'Plantet N'
'Portan N'
'Portugais bleu N'

‘Poulsard N’ – ‘Ploussard’
‘Prior N’
‘Prunelard N’
‘Raffiat de Moncade B’
‘Ravat blanc B’
‘Rayon d’or B’
‘Riesling B’
‘Riminèse B’
‘Rivairenc N’ – ‘Aspiran noir’
‘Rivairenc blanc B’ – ‘Aspiran blanc’
‘Rivairenc gris G’ – ‘Aspiran gris’
‘Romorantin B’ – ‘Danery’
‘Rosé du Var Rs’
‘Roublot B’
‘Roussanne B’
‘Roussette d’Ayze B’
‘Sacy B’
‘Saint Côme B’
‘Saint-Macaire N’
‘Saint-Pierre doré B’
‘Sauvignon B’ – ‘Sauvignon blanc’
‘Sauvignon gris G’ – ‘Fié gris’
‘Savagnin blanc B’
‘Savagnin rose Rs’
‘Sciaccarello N’
‘Segalin N’
‘Seinoir N’
‘Select B’
‘Semebat N’
‘Semillon B’
‘Servanin N’
‘Seyval B’
‘Solaris B’
‘Soreli B’
‘Souvignier gris Rs’
‘Sylvaner B’
‘Syrah N’ – ‘Shiraz’
‘Tannat N’
‘Tempranillo N’
‘Terret blanc B’
‘Terret gris G’
‘Terret noir N’
‘Tibouren N’

‘Tourbat B’
‘Trousseau N’
‘Téoulrier N’
‘Ugni blanc B’
‘Valdigué N’
‘Valérien B’
‘Varousset N’
‘Velteliner rouge précoce Rs’
‘Verdesse B’
‘Vermentino B’ – ‘Rolle’
‘Vidoc N’
‘Villard blanc B’
‘Villard noir N’
‘Viognier B’
‘Voltis B’

8. Saītes vai saišu apraksts

Ģeogrāfiskā apgabala specifika un produkta specifika

Baronnies kalni savu nosaukumu ieguva no *Mévouillon* un *Montauban* baroniem, kas Vācijas imperatoru attālinātās valdīšanas laikā no XI līdz XIII gadsimtam ieguva lielu neatkarību.

Ronas-Alpu [*Rhône-Alpes*] reģionā atrodas *Drôme* departamenta teritorija, kas ģeomorfoloģiskajā ziņā ir skaidri noteikta. To veido *Diois* un *Baronnies* Priekšalpi, un tā sastāv no vidēja augstuma kalniem Priekšalpu ķēdē starp *Vercors* (ziemeļos), *Mont Ventoux* un *Lure* kalnu (dienvidos). Šajā vidēji augstajā kalnainajā apgabalā ir dažas 1 000–1 600 m augstas virsotnes, un tas ir salīdzinoši grūti pieejams reģions ar ļoti sadrumstalotu reljefu.

Nepārprotami dominē ļoti akmeņainas kaļķakmens augsnes, nogāzes vai lielas konusveida virsotnes ar diezgan smagu smalkgraudainu augsni. Šis kaļķakmens augsnes (vīnogu audzēšanai izmantotās slāņainās plūsmas jeb kvarca smilšakmens), no vienas puses, tiek asociētas ar bieži vien sarkanīgākajām un ļoti akmeņainajām augsnēm, kas izvietotas pakāpeniski, veidojot senas terases, un, no otras puses, ar kaļķainajām augsnēm nogāzēs (vairāk vai mazāk dziļas nepietiekami attīstītas augsnes uz atklātām klintīm), kas radušās tieši no krīta perioda merģelainā kaļķakmens veidojumiem. Pirmajos divos gadījumos tās ir augsnes, kas ļauj dzīt saknes diezgan dziļi, bet nav pārāk auglīgas, tās ātri izzūst, labi uzsilst un ir pielāgotas apgabala klimatiskajiem apstākļiem (nav sastopamas Vidusjūras tipa vasaras, bet augstuma un/vai nogāžu stāvuma dēļ klimats ir vēsāks). Dažas aluviālās terases, kas nav ļoti akmeņainas, bet ir pietiekami drenētas, parasti ir piemērotas aromātisko vīnogu šķirņu audzēšanai. Jāatzīmē, ka ļoti bieži sastopamās un ļoti slikti caurlaidīgās mālainās kaļķakmens augsnes ir izveidojušas blīvu, hierarhijai slikti pakļāvīgu hidrogrāfisku tīklu, kas neietekmējas no tektoniskā tīkla, tādējādi neļaujot izveidot, piemēram, tādu drenāžas baseinu, kādu veido *Drôme* upe.

Lai gan klimats joprojām ir Vidusjūras reģiona klimats, to izmaina kalnu ietekme, kas jo īpaši izpaužas ar zemākām temperatūrām. Piederība Vidusjūras reģionam izpaužas ar sausumu un sauli vasarā, kā arī ar nokrišņu koncentrāciju rudenī. Turklāt sastopamo veģetāciju veido krūmi, ozoli, biezi, zemi krūmāji, zālaugi, kadiķi un lavandas.

Kas attiecas uz kalnu ietekmi, tā palielinās atkarībā no augstuma virs jūras līmeņa un ir lielāka, tuvojoties austrumu daļai (*Ste Jalle*, *Rochebrune* u.c.). Aiz šīm pēdējām minējām pašvaldībām ir zemas temperatūras robeža, kas nozīmē vairāk nekā četrus aukstus mēnešus gadā. Šī robeža sakrīt ar vīnkoku stādījumu robežu un atrodas ļoti tuvu ieteiktā ģeogrāfiskā apgabala ziemeļu un austrumu robežām.

Visi vīnkoki atrodas no 300 līdz 700 m augstumā (no tiem ceturtdaļa – augstāk par 600 m) virs jūras līmeņa. Šīs iezīmes dēļ vīnkopība *Baronnies* apgabalā vīna dārzos līdzinās vīnkopībai citos kalnu reģionos (piemēram, *Diois*, *Savoie* vīna dārzos).

Kā norāda ģeogrāfi, šādas sadrumstalotas ainavas, kurām ir salīdzinoši grūti piekļūt, "ietekmē apdzīvotības veidu un attīstības potenciālu". Tādēļ var sagaidīt, ka tas pats attiecas arī uz vīndarību un ka ainavas spēcīgais raksturs atspoguļojas cilvēkos un viņu radītajos vīnos. Visām pašvaldībām, kurās attīstīta šī nozare, ir raksturīgs tāds lauksaimniecības profils, ko veido vai ietekmē fiziskā vide. XIX gadsimtā *Baronnies* apgabalā nodarbojās ar naturālo lauksaimniecību, šis apgabals bija arhaisks un nabadzīgs. Neraugoties uz šīm grūtībām, lauku iedzīvotāju blīvums ir augsts, un lauku saimniecības bieži vien ir maza vai vidēja lieluma. Vairāku kultūru audzēšana ir normāla parādība. Vīna dārzi, lai gan reti, joprojām ir sastopami, un tas tā ir jau kopš XIX gadsimta. Jau tā marginālā vīnkopības nozare neizvairījās no filoksēras krīzes radītā kaitējuma (1870. gadā). Pēc pusgadsimta, 1921. gadā, dārznieki netālu esošajā *Mollans* ciematā izveidoja stādu audzētavu ar uzpotētām amerikāņu šķirnēm.

XX gadsimta sākumā stādu audzētavu kustība attīstījās, un šajā periodā vien *Mollans sur Ouvèze* pašvaldībā bija līdz 50 stādu audzētavu. Tas ļāva atjaunot vīna dārzus, kuru daudzums tomēr joprojām ir nenozīmīgs.

XXI gadsimta sākumā tradicionālās daudzās kultūras, ko tradicionāli saista ar maza apjoma lauksaimniecību, izzuda, dodot vietu augļu dārzēm un vīna dārzēm, kuri paplašinās virzienā no iekšzemes uz ielejām.

Lielākoties dominē sarkanvīns, tā ražošanas apjoms ir no 70 līdz 75 %.

Tumšo vīnogu šķirņu vidū pārsvarā dominē vietējās šķirnes: 'Grenache N' (30 %), 'Cabernet-sauvignon N', 'Merlot N' un 'Syrah N' (katra 15–20 %). Šķirne 'Gamay N' un citas ir mazāk izplatītas (mazāk par 10 %).

Interesanti atzīmēt, ka balto vīnogu šķirnes tiek stādītas maz (mazāk nekā 10 %). Šī situācija liecina par šīs aizsargātās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes oriģinalitāti, dodot priekšroku sarkano vīnogu šķirņu stādīšanai svaigās mālā un kalņakmens augsnēs, kuras citviet ir bijušas labvēlīgas balto vīnogu šķirņu stādījumiem.

Cēloņsakarība starp ģeogrāfiskā apgabala specifiku un produkta specifiku

Visas apgabala pašvaldības ir klasificētas kā kalnu apgabali, pamatojoties uz atzinumu par nelabvēlīga faktora "augstuma un slīpuma" klātesamību, kas ierobežo zemes izmantošanas iespējas un paaugstina ražošanas izmaksas.

Neraugoties uz konkurenci ar citām kultūrām, kam ir līdzīgas prasības (aprikožu koki, olīvkoki), kā arī slavenu vīna dārzu ar aizsargātu cilmes vietas nosaukumu (*Côtes du Rhône*, *Ventoux*) tuvumu, ir pieaugusi konkurence par tirgu, ko izraisījusi izolācija un grūtības iekļūt tirgos (attālinātība no galvenajiem satiksmes ceļiem), vīna dārzi šajā teritorijā ir saglabājušies un turpina pastāvēt, kaut gan tālāk uz austrumiem tie ir izzuduši.

Tas liecina par to, ka *Baronnies* kalnu apgabala kopienas mīl vīnkopību, neraugoties uz daudzajām grūtībām. Vispārējie lauksaimniecības uzskaites dati liecina par vīnkopības pastāvīgu klātbūtni šajās pašvaldībās kopš 1929. gada. Vīna dārzi, kādus mēs tos redzam pašlaik, ir izveidoti pārstrukturēšanas rezultātā (1970–1980). Tomēr vīna dārzi ir nostiprinājušies un iesakņojušies saskaņā ar tradīcijām. To nesenā pārstrukturēšana atspoguļo lauksaimnieku apņēmību un piesaisti vīnogu audzēšanai.

Veicot minētos pārstrukturēšanas darbus (70.–80. gados), tika ieviestas vairākas šķirnes, no kurām dažas (piemēram, 'Gamay N') kopš tā laika ir izņemtas no vīnkoku šķirņu klāsta, kas ir pierādījums zinātnībai, kuru vīnkopji kopš tā laika ieguvuši par savām vīnkoku šķirnēm un to pielāgošanos dažādām un dažkārt sarežģītām ģeoklimatiskajām situācijām (salam, aukstumam). Šajā sākotnējā daudzu kultūru audzēšanas situācijā šai zinātnībai ir cieša saikne ar teritoriju. Vīnogulāju klātbūtne šādā plakankalnes nogāzē vai virsotnē ir pamatota – tas ir gadu desmitiem ilgas pieredzes rezultāts. Šīs *Baronnies* kalnu apgabala vīnkopju lieliskās zināšanas par savu teritoriju ir svarīgs vīnu kvalitātes garants. Šo sarežģīto un sadrumstaloto teritoriju, kas izvietotas ļoti dažādos izvirzījumos un nogāzēs, agronomiskā potenciāla apzināšanās ir realitāte, kas rada lielāku interesi par produktu ar aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi reklamēšanu.

Šis apgabals kļūst arvien pieejamāks tūrismam, un tam ir visi trumpji – klimats (saule, vēl joprojām Vidusjūrai raksturīgais klimats *Drôme* departamenta dienvidos), vietējie produkti un ainavas. Vīnkoku dārzi, augļu dārzi, olīvu audzes pakalnos, lavandu lauki plakankalnēs, zemu krūmāju platības un stāvas nogāzes, kurās aug parastās vai melnās

priedes, ir tik daudzi resursi, kas jāsaglabā, jāpārvalda un jāuzlabo. Mērķis ir izveidot *Baronnies* dabas parku (reģionālo parku), kurā līdzās pastāvēt vajadzēs tūrismam, vietējai ekonomikai, lauku attīstībai un vides aizsardzībai.

Kalnu ietekme, ko rada augstums virs jūras līmeņa un saistīta ar Priekšalpu saulainajiem laikapstākļiem šajos platuma grādos, ļauj veidoties harmoniskiem, viskoziem un tanīniem bagātiem sarkanvīniem.

Augsnes, kas galvenokārt veidotas no mālainiem un kaļķakmens iežiem, baltvīniem un sārtvīniem piešķir aromātus, kuros uzsvars likts uz augļainumu un minerālītāti.

Atrašanās vieta virs jūras līmeņa augstas kvalitātes dzirkstošajiem vīniem nodrošina svaigu garšu, ļaujot rast labu līdzsvaru starp burbulišu struktūru un dzirkstīgumu.

9. Būtiski papildu nosacījumi (iepakojums, marķējums, citas prasības)

Marķējums

Tiesiskais regulējums:

valsts tiesību akti

Papildu nosacījuma veids

Papildu noteikumi attiecībā uz marķēšanu

Nosacījuma apraksts:

ja norādi "Indication géographique protégée" ("Aizsargāta ģeogrāfiskās izcelsmes norāde") aizstāj ar tradicionālo apzīmējumu "Vin de Pays" ("Vietējais vīns"), uz etiķetes jābūt Eiropas Savienības AĢIN logotipam.

Tiesās apkaimes apgabals

Tiesiskais regulējums:

valsts tiesību akti

Papildu nosacījuma veids

Atkāpe attiecībā uz ražošanu noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā

Nosacījuma apraksts:

tiesās apkaimes apgabalā, kas noteikts atkāpē attiecībā uz tādu vīnu ražošanu, kuri ir apzīmēti ar aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi "Coteaux des Baronnies", ietilpst:

pirmkārt, Viss *Drôme* departaments (26), izņemot 4.1. punktā minētā ģeogrāfiskā apgabala pašvaldības,

un, otrkārt, turpmāk minētās pašvaldības, kuras sadalītas pa departamentiem atbilstīgi oficiālajam 2020. gada administratīvi teritoriālo vienību klasifikatoram (TVK).

Hautes-Alpes departaments (05) – (126 pašvaldības):

Ancelle, Aspremont, Aspres-lès-Corps, Aspres-sur-Buëch, Aubessagne, Avançon, Baratier, Barcillonnette, Barret-sur-Méouge, La Bâtie-Montsaléon, La Bâtie-Neuve, La Bâtie-Vieille, La Beaume, Le Bersac, Bréziers, Buissard, Chabestan, Chabottes, Champoléon, Chanousse, La Chapelle-en-Valgaudémar, Châteauneuf-d'Oze, Châteauroux-les-Alpes, Châteaueux, Chorges, Crévoux, Crots, Dévoluy, Embrun, Éourres, L'Épine, Esparron, Espinasses, Étoile-Saint-Cyrice, La Fare-en-Champsaur, La Faurie, Forest-Saint-Julien, Fouillouse, La Freissinouse, Furmeyer, Gap, Garde-Colombe, Le Glaizil, La Haute-Beaume, Jarjayes, Laragne-Montéglin, Lardier-et-Valença, Laze, Lazer, Lettret, Manteyer, Méreuil, Monétier-Allemont, Montbrand, Montclus, Montgardin, Montjay, Montmaur, Montrond, La Motte-en-Champsaur, Moydans, Neffes, Nossage-et-Bénévent, Le Noyer, Orcières, Orpierre, Les Orres, Oze, Pelleautier, La Pierre, Le Poët, Poligny, Prunières, Puy-Saint-Eusèbe, Puy-Sanières, Rabou, Rambaud, Réallon, Remollon, Ribeyret, La Roche-des-Arnauds, Rochebrune, La Rochette, Rosans, Rousset, Saint-André-d'Embrun, Saint-André-de-Rosans,

Saint-Apollinaire, Saint-Auban-d'Oze, Saint-Bonnet-en-Champsaur, Saint-Étienne-le-Laus, Saint-Firmin, Saint-Jacques-en-Valgodemard, Saint-Jean-Saint-Nicolas, Saint-Julien-en-Beauchêne, Saint-Julien-en-Champsaur, Saint-Laurent-du-Cros, Saint-Léger-les-Mélèzes, Saint-Maurice-en-Valgodemard, Saint-Michel-de-Chaillol, Saint-Pierre-Avez, Saint-Pierre-d'Argençon, Saint-Sauveur, Sainte-Colombe, Le Saix, Saléon, Salérans, La Saulce, Le Sauze-du-Lac, Savines-le-Lac, Savournon, Serres, Sigottier, Sigoyer, Sorbiers, Tallard, Théus, Trescléoux, Upaix, Val-Buëch-Méouge, Valdoule, Valses, Ventavon, Veynes, Villar-Loubière, Vitrolles;

Alpes de Haute Provence departaments (04) – (87 pašvaldības):

Aubenas-les-Alpes, Aubignosc, Authon, Banon, Bayons, Bellaffaire, Bevons, La Brillanne, Le Caire, Céreste, Château-Arnoux-Saint-Auban, Châteaufort, Châteauneuf-Miravail, Châteauneuf-Val-Saint-Donat, Clamensane, Claret, Corbières-en-Provence, Cruis, Curbans, Curel, Dauphin, Entrepierres, L'Escale, Faucon-du-Caire, Fontienne, Forcalquier, Ganagobie, Gisors, L'Hospitalet, Lardiers, Limans, Lurs, Mallefougasse-Augès, Mane, Manosque, Melve, Mison, Montfort, Montfuron, Montjustin, Montlaux, Montsalier, La Motte-du-Caire, Nibles, Niozelles, Noyers-sur-Jabron, Les Omergues, Ongles, Oppedette, Peipin, Peyruis, Piégut, Pierrefort, Pierrevet, Redortiers, Reillanne, Revest-des-Brouses, Revest-du-Bion, Revest-Saint-Martin, La Rochegiron, Saint-Étienne-les-Orgues, Saint-Geniez, Saint-Maime, Saint-Martin-les-Eaux, Saint-Michel-l'Observatoire, Saint-Vincent-sur-Jabron, Sainte-Croix-à-Lauze, Sainte-Tulle, Salignac, Saumane, Sigonce, Sigoyer, Simiane-la-Rotonde, Sisteron, Sourribes, Thèze, Turriers, Vachères, Valavoire, Vallée, Valernes, Vaumeilh, Venterol, Villemus, Villeneuve, Volonne, Volx;

Ardèche departaments (07) – (65 pašvaldības):

Ajoux, Alba-la-Romaine, Albon-d'Ardèche, Alissas, Aubignas, Baix, Beauchastel, Beauvène, Bidon, Bourg-Saint-Andéol, Charmes-sur-Rhône, Chomérac, Coux, Creysseilles, Cruas, Dunière-sur-Eyrieux, Flaviac, Freysenet, Gilhac-et-Bruzac, Gluiras, Gourdon, Gras, Issamoulenc, Larnas, Lyas, Marcols-les-Eaux, Meysses, Les Ollières-sur-Eyrieux, Pourchères, Le Pouzin, Pranes, Privas, Rochemaure, Rochessauve, Rompon, Saint-Bauzile, Saint-Cierge-la-Serre, Saint-Étienne-de-Serre, Saint-Fortunat-sur-Eyrieux, Saint-Georges-les-Bains, Saint-Julien-du-Gua, Saint-Julien-en-Saint-Alban, Saint-Just-d'Ardèche, Saint-Lager-Bressac, Saint-Laurent-du-Pape, Saint-Marcel-d'Ardèche, Saint-Martin-d'Ardèche, Saint-Martin-sur-Lavezon, Saint-Michel-de-Chabrillanoux, Saint-Montan, Saint-Pierre-la-Roche, Saint-Pierre-ville, Saint-Priest, Saint-Remèze, Saint-Sauveur-de-Montgut, Saint-Symphorien-sous-Chomérac, Saint-Thomé, Saint-Vincent-de-Barrès, Saint-Vincent-de-Durfort, Sceautes, Le Teil, Valvignères, Veyras, Viviers, La Voulte-sur-Rhône;

Vaucluse departaments (84) – (95 pašvaldības):

Althen-des-Paluds, Aubignan, Aurel, Avignon, Le Barroux, Le Beaucet, Beaumes-de-Venise, Beaumont-du-Ventoux, Bédarrides, Bédoin, Blauvac, Bollène, Brantes, Buisson, Cabrières-d'Avignon, Caderousse, Cairanne, Camaret-sur-Aigues, Caromb, Carpentras, Châteauneuf-de-Gadagne, Châteauneuf-du-Pape, Courthézon, Crestet, Crillon-le-Brave, Entraigues-sur-la-Sorgue, Entrechaux, Faucon, Flassan, Fontaine-de-Vaucluse, Gigondas, Grillon, L'Isle-sur-la-Sorgue, Jonquerettes, Jonquières, Lafare, Lagarde-Paréol, Lagnes, Lamotte-du-Rhône, Lapalud, Loriol-du-Comtat, Malaucène, Malemort-du-Comtat, Mazan, Méthamis, Modène, Mondragon, Monieux, Monteux, Morières-lès-Avignon, Mormoiron, Mornas, Orange, Pernes-les-Fontaines, Piolenc, Le Pontet, Puyméras, Rasteau, Richerenches, Roaix, La Roque-Alric, La Roque-sur-Pernes, Sablet, Saint-Christol, Saint-Didier, Saint-Hippolyte-le-Graveyron, Saint-Léger-du-Ventoux, Saint-Marcellin-lès-Vaison, Saint-Pierre-de-Vassols, Saint-Romain-en-Viennois, Saint-Roman-de-Malegarde, Saint-Saturnin-lès-Avignon, Saint-Trinit, Sainte-Cécile-les-Vignes, Sarrians, Sault, Saumane-de-Vaucluse, Savoillan, Séguret, Sérignan-du-Comtat, Sorgues, Suzette, Le Thor, Travaillan, Uchaux, Vacqueyras, Vaison-la-Romaine, Valréas, Vedène, Velleron, Venasque, Villedieu, Villes-sur-Auzon, Violès, Visan.

Attiecībā uz augstas kvalitātes dzirkstošo vīnu ar aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi "Coteaux des Baronnie" vinifikāciju un pagatavošanu, atkāpē noteiktais tiešās apkaimes apgabals ir identisks apgabalam, kas noteikts attiecībā uz nedzirkstošajiem vīniem, izņemot šādu Die administratīvajā apgabalā iekļauto pašvaldību teritoriju:

— *Aix-en-Diois, Aouste-sur-Sye, Aubenasson, Aurel, Barsac, Barnave, Beaufort-sur-Gervanne, Châtillon-en-Diois, Die, Espenel, Laval-d'Aix, Luc-en-Diois, Menglon, Mirabel-et-Blacons, Molière-Glandaz, Montclar-sur-Gervanne, Montlaur-en-Diois, Montmaur-en-Diois, Piegros-la-Clastre, Ponet-et-Saint-Auban, Pontaix, Poyols, Recoubeau-Jansac, Saillans, Saint-Benoît-en-Diois, Saint-Roman, Saint-Sauveur-en-Diois, Sainte-Croix, Suze, Vercheny, Véronne.*

Saite uz produkta specifikāciju

http://info.agriculture.gouv.fr/gedei/site/bo-agri/document_administratif-d2935374-da27-4178-93ab-dd6d3ebb2657

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)